

«МОЯ ВІОЛОНЧЕЛЬ»

ПЕРШІ ДЕСЯТЬ УРОКІВ З ПОЧАТКІВЦЯМИ

Управління з гуманітарних питань Краматорської міської ради

КЗ «Мистецька школа №1 Краматорської міської ради»

«МОЯ ВІОЛОНЧЕЛЬ»

Перші десять уроків з початківцями

Краматорськ, 2021р.

Укладачі:

Чередніченко Вікторія Іванівна - старший викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач КЗ «Мистецька школа №1 Краматорської міської ради»

Семак Наталя Євгенівна – директор, концертмейстер, спеціаліст вищої категорії КЗ «Мистецька школа №1 Краматорської міської ради»

Рецензенти

Діанова Алла Костянтинівна – старший викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач, завідувача струнно-смічковим відділом МШ №5 м. Харків

Шутко Ольга Вячеславівна - викладач віолончелі Львівського державного музичного ліцею ім. С. Крушельницької.

Пояснювальна записка.

Працюючи викладачем віолончелі вже майже 30 років і практично щороку починаючи роботу з новими учнями (п'яти – шестирічками), спираючись на власний досвід роботи, досвід відомих педагогів – новаторів, а також досвід своїх колег – я напрацювала свій підхід, власне бачення процесу навчання віолончелістів – початківців.

З моменту появи маленького учня на занятті на плечі педагога лягає величезна відповідальність. Необхідно зрозуміти малюка, полюбити його всією душею, стати йому вірним і добрим товаришем і помічником у подоланні всіх складностей на шляху у дивовижний світ музики.

Перші зустрічі з інструментом, зі світом музики повинні бути для учня яскравими, такими, що запам'ятаються на все життя. Коли вчитель бачить на уроках блискучі від захвату очі дитини, коли малюк йде з уроку повний вражень та окрилений бажанням скоріше навчитися грати, тоді перший урок проведено правильно.

Не секрет, що багато дітлахів обожають музику, але не дуже люблять щоденні музичні заняття. Тому найголовніше - утримати інтерес до музики. І робити це треба шляхом простих та зрозумілих завдань, дотримуючись двох законів педагогіки: поступовість та послідовність.

Проте у викладачів - віолончелістів є значна проблема - відсутність навчального репертуару, складеного на засадах поступовості. Вивчаючи методичні роботи та «Школи гри на віолончелі» різних авторів я відзначила для себе, що рекомендації по вивченню навичок та прийомів гри носять досить загальний характер і на практиці виникає багато питань. Таким чином, маючи на руках обмежену кількість конкретного матеріалу, ми не можемо наслідувати правило послідовності.

Аби подолати цю проблему, я, разом зі своєю колегою, упорядкувала власні напрацювання, цікаві та корисні на мій погляд методичні знахідки провідних викладачів з різних фахів (як своїх колег, так і іменитих викладачів-новаторів) в посібник для роботи з віолончелістами – початківцями.

Перші десять уроків на мій погляд найскладніші та найвідповідальніші для кожного викладача. Маю надію, що мої напрацювання допоможуть молодим педагогам та їхнім маленьким вихованцям зробити перші кроки в професійний світ віолончельного виконавства та взагалі в дивний світ музики, зроблять їх більш цікавими та творчими.

Урок 1.

I. Знайомство з учнем.

II. Бесіда з учнем про музику:

- ✓ для чого потрібна музика,
- ✓ які почуття може передати музика,
- ✓ які явища природи може передати музика,
- ✓ що можна робити разом з музикою і т.д.

III. Музична абетка (музичні та шумові звуки) (додаток 1)

IV. Пояснення понять звуковисотності та тривалості (довгі та короткі) звуку:

- ✓ високі та низькі звуки (казка) (додаток 2)
- ✓ довгі та короткі звуки : викладання шашками пісеньок (біла шашка - довгий звук, чорна-короткий) (додаток 3)

V. Вправи.

1. Вправи для рук з м'ячем

- ✓ тримаємо м'яч в руці, відчуваємо округлу форму;
- ✓ тримаючи м'яч в руці, притискаємо кожним пальцем окремо, потім усіма разом.

2. Вправи для двох рук (додаток 4, 5)

VI. Будова віолончелі (порівняння з людиною) (додаток 6)

VII. Посадка. Опора на три точки. (додаток 7)

VIII. Пограти дитині на віолончелі: марш, танок, пісня.

IX. Вправи.

1. Вправи для лівої руки

- ✓ на столі, на деці, на грифі тренуємо четвертий палець: перші три стоять, четвертим постукати,
- ✓ на грифі: ставимо перший палець, до нього додаємо другий, потім третій, четвертий. В позиції опиняються всі чотири пальці. Знімаємо з позиції по одному пальцю в зворотньому порядку від четвертого до першого.
- ✓ на деці (пальчиком стукаємо по деці):
 - 1-й палець ліг до ліжка,
 - 2-й палець - поруч близько,
 - 3-й палець хоче спати,
 - а 4-й ліг дрімати.

2. Музична гімнастика

- ✓ Обидві ручки ставимо в наступному порядку: груди – шия – підборіддя - щоки – ніс – очі – лоб – руки підняти до гори і у зворотньому порядку. В цей час співаємо по звуках гами:

«Швиденько вгору піднімусь, а потім весело спущусь».

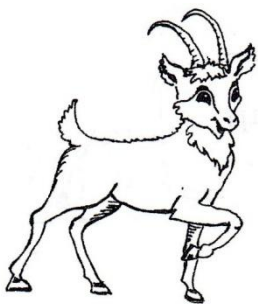
3. Піцкато на відкритих струнах.

Пропонуємо дитині визначити на слух (закритими очима), яка струна звучить. Також пропонуємо визначити струни за кольором .

4. Гра щипком (викладач грає тему, учень грає щипком)

✓ на сильну долю : «Іди, іди дощику», «Їхав козак»

✓ по відкритих струнах: «Наша кізонька»

Наша кізонька

Повільно

pizz.

X. Домашнє завдання (розмальовки) (додаток 8).

Музична абетка або країна, де живуть звуки.

На світі багато різних звуків, ми завжди щось чуємо: шарудіння, скрип гілок, дзюрчання води, стрекіт коника. Це – звуки – шуми.

Щоб з ними познайомитись, треба лише добре прислухатися до всього, що відбувається навкруги. Все, що рухається навколо нас, видає звуки - шуми. І навіть найслабкіші звукові хвилі діють на нас поза нашою волею.

Шум може бути приємний та неприємний, в залежності від нашого настрою. Іноді ми говоримо «шум дощу», а іноді – «музика дощу». Правда, звучить красиво?!

Але шуми не можна перетворити в ноти, хоч багато музичних інструментів навчилися наслідувати їх.

Є ще звуки мовлення з яких складаються слова.

Але найцікавіші – це МУЗИЧНІ ЗВУКИ!

Тільки найуважніший зможе почути їхні голоси, познайомитись з ними, подружитися і тоді звуки допоможуть опанувати музичну абетку та потрапити до Країни великої Музики!

Всі на світі діти знають
Звуки різні в нас бувають:
Молоточка дзвінкий стукіт,
Літака могутній гуркіт

kyclipart.com

Гул машини у дворі,
спів пташиний на зорі,
Плескіт хвилі, шум станка
Тихий шелест вітерця.

Все це – звуки шумові.
Тільки є ще і другі:
І не шурхіт, і не стуки -
Це – музичні гарні звуки.

Відкриваємо кришку роялю або фортепіано.

Перед нами багато, багато клавiш. Білі та чорні. Здається, що ніколи в них не розібратись, так їх багато! Давай спробуємо разом з маленькою дівчинкою Ніною та її кицькою Муркою розібратись в такій кількості клавiш.

Казка про дівчинку Ніну та її кицьку Мурку.

Жила собі на світі дівчинка на ім'я Ніна. Якось на день народження подарували їй піаніно та віолончель. Та грати вона зовсім не уміла, от і давай стукати по клавiшах, смикати за струни. Такого галасу зробила, навіть злякала свою кицю Мурку. Розсердилась Ніна та пішла спати. І наснився їй дивний сон....

Неначе вдома тільки вона та киця. Сидять вони поруч з віконечком, а за спиною: «Бум! Бум! Трень! Брень!». Озираючись Ніна на шум, а та-а-а-ам.... Віолончель сердита скрипить! Піаніно виступає, кришку, наче рота, розкриває. А під кришкою клавiші в рядок, наче зуби, стукотять!

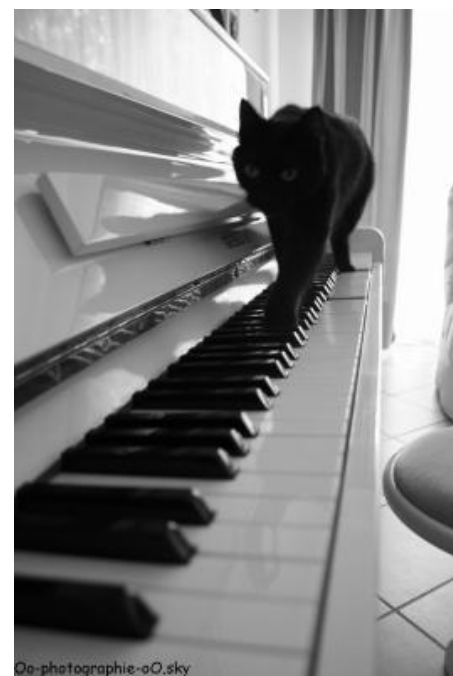
Ось – ось сердите піаніно проковтне дівчинку Ніну!

Як Ніна злякалась! Хотіла втекти, та не може. Тут киця на клавiші – стриб! І сталося диво вмиг. Мурка по клавiшах іде, а піаніно співає. Мурка нечутно ступає, а піаніно їй лагідно відповідає. Ліворуч Мурка іде – низьким голосом співає піаніно. А поверне праворуч – звуки вище, ніжніше. Хвостиком киця торкається віолончелі, а вона у відповідь ніжно муркоче.

Тут ще диво сталося – киця раптом почала розмовляти: «Ня-няв, все тобі розкажу і секретик покажу» - Ніні вона говорить і заглянути до піаніно просить. Заглянула дівчинка до піаніно і ахнула: багато – багато струн всередині, та всі різні. Є товсті, а є зовсім тоненькі. Спробувала Ніна натиснути клавiшу – і затремтіла струна, заспівала. Тоненька - тоненьким, дзвінким голоском, а товста – низьким, оксамитовим.

Подивилась Ніна на віолончель, а там теж струни різні, і тоненькі, і товстенькі. Щипнула струну Ніна обережно, м'якенько, як киця своєю лапкою. Струна дзвенить, співає.

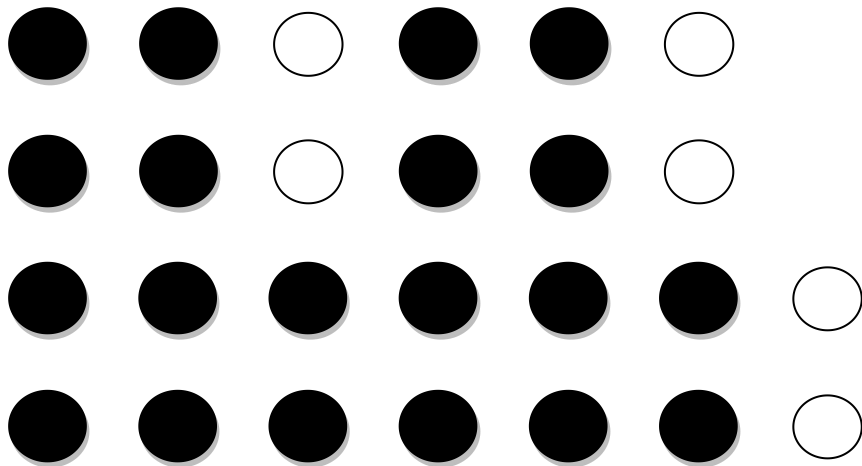
Подумала Ніна: «Зовсім не страшно піаніно, і віолончель – красуня. Тільки треба їх не бити, а обережно клавiш та струн торкатись, і вони не будуть співати.»

Прокинулась Ніна і дивується, а Мурка поруч сидить, муркоче та хитро на Ніну поглядає. Підійшла Ніна до своїх інструментів подивилась на них і каже: «Зовсім не страшне піаніно, а віолончель – наче дівчинка красива. Треба їх тільки не бити, а берегти і любити. Ніжно струн та клавіш торкатись, тоді вони не будуть кусатись.»

«Когуць»
Когуць, когуць,
золотий гребінець,
масляна голівонька,
шовкова борідонька

«Когутець»
Я-веселий когутець!
В мене гарний гребінець.

Мишеняток я вітаю.
Та здоров'я всім бажаю!

«Сонечко»
Сонечко, сонечко, заглянь у
віконечко

Вправа для двох рук

«Будиночок на листочку»

- ✓ Ліва долоня відкрита. Круглі пальці правої руки стоять на лівій долоні. Міняємо руки.

«Замок»

- ✓ Пальці тягнуть в різні сторони. Перевіряємо силу пальців.

«Шар»

- ✓ Робимо шар з пальців двох рук.
- ✓ З положення шару кожний палець стукає по однойменному пальцю іншої руки.

«Хатинка»

- ✓ Великий палець «бажає жити» в хатинці.

«Посолити суп»

- ✓ Напружуємо пальці і звільняємо їх.

«Пальці знайомляться»

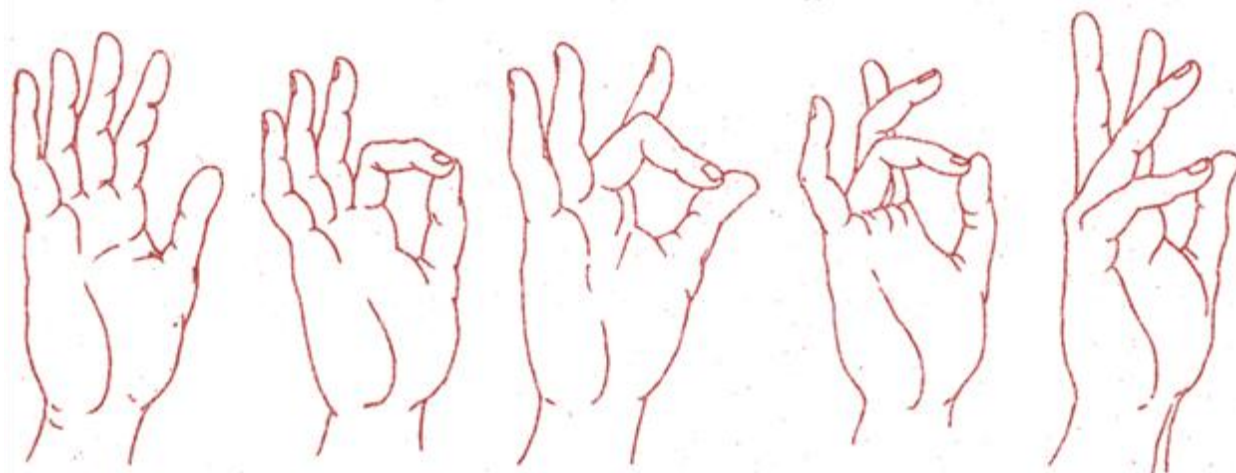
- ✓ Кожний палець по черзі доторкається до великого пальця тієї ж руки.

Веселі вправи

«Пальчику, пальчику»

Пальчику, пальчику,
Де ти був?
Я з цим братом в ліс ходив,
А з цим братом борщ варив,
З цим я кашки скуштував,
А з найменшим заспівав.

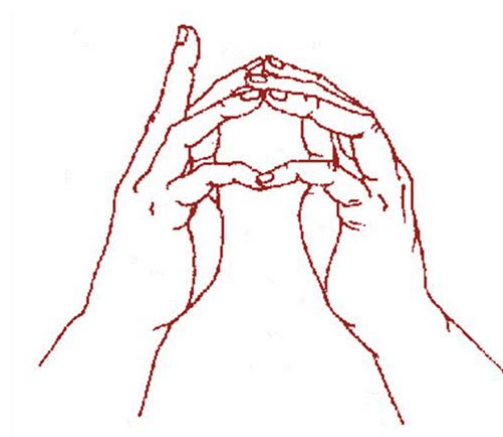

«Рідний дім»

Долоні трохи зігнуті, кінчики пальців торкаються (дах), середній палець правої руки піднято вертикально вгору (димар), кінчики мізинчиків торкаються один одного, створюючи пряму лінію (балкон).

Хай живе наш рідний дім —

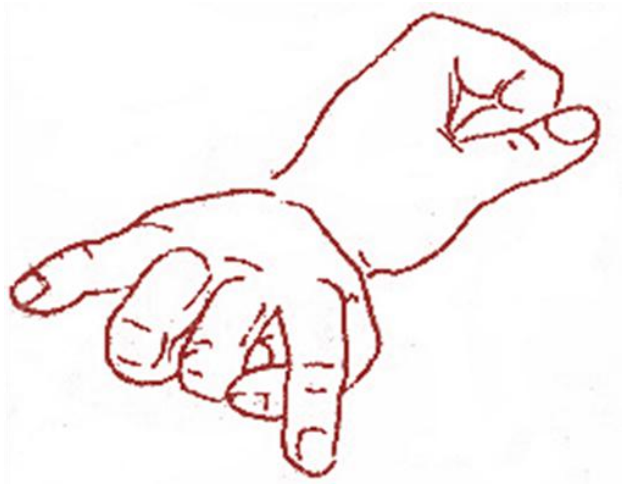
Тепло й затишно у нім.

«Равлик»

Пальці в кулачки, лівий трохи позаду правого, на правій руці — вказівний палець та мізинчик розведені в сторони, дитина згинає і розгинає їх.

Равлик лізе вздовж доріжки,
То сховав, то випнув ріжки.

Корпус деками блищить,
У нього ошатний вид.
Деки кріплять обичайки,
не потрібні тут нам гайки.

Зверху бачимо голівку -
витончений завиток.
В неї вставлені кілки -
для напруги струн вони.

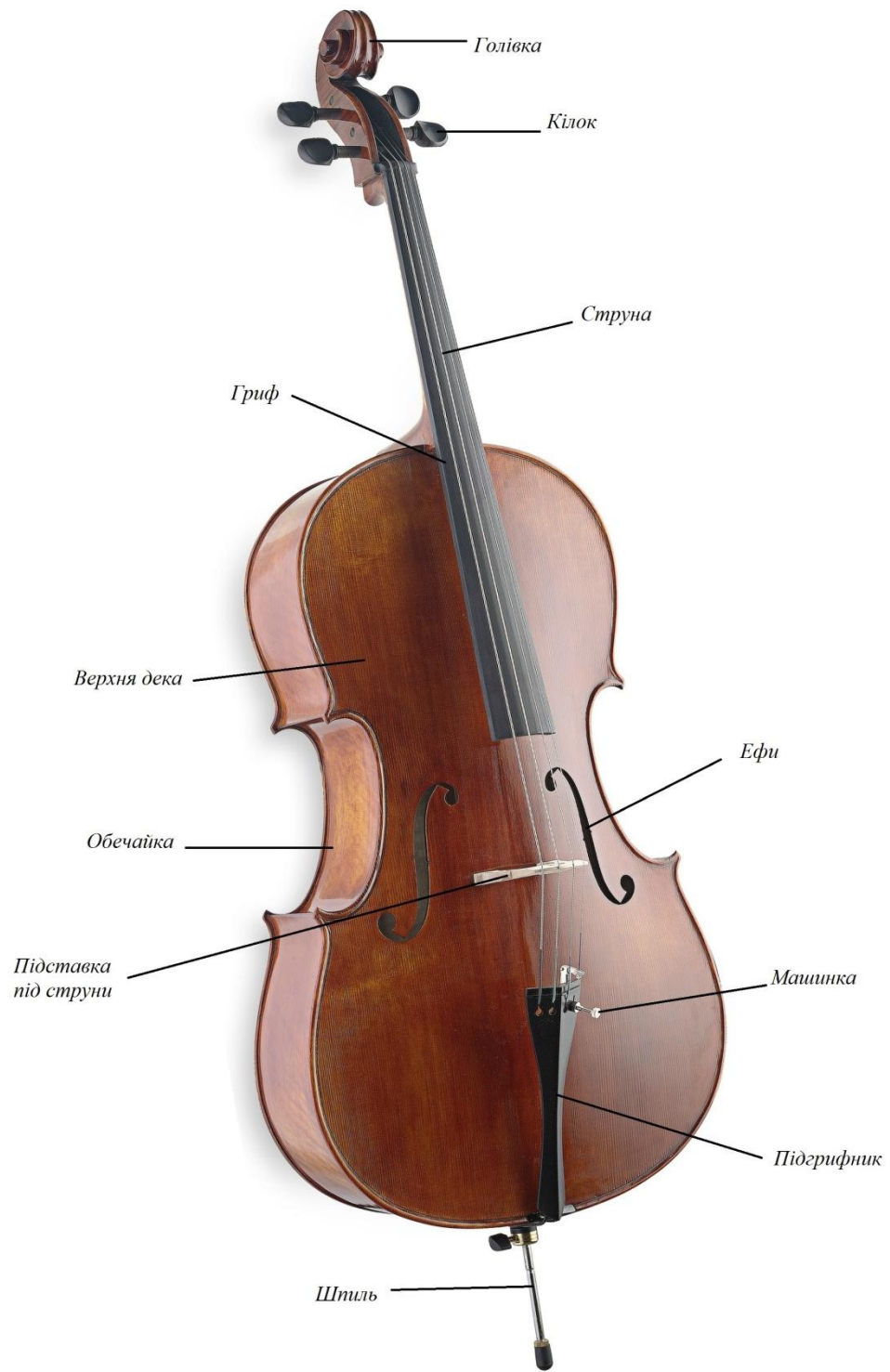
Має шийку лебедину,
ефи-тут виходить звук.
А підставка – струн підтримка-
витончена, як картинка.

Пальці бігають по грифу-
він під струнами лежить.
В розташований під грифом
струни вставлені в підгрифник.

У підлогу шпиль впираєм-
нам зручніше грати з ним.
Смичок по струнах ми гойдаєм -
в нас виходить дивний спів.

А в середині є душка.
Це – не просто «фентифлюшка».
В нижню деку звук іде,
Як вода по ній тече.

Ось такий у нас в оркестрі
гра музичний інструмент.
Коли віолончель співає –
то чудовий є момент.

Посадка за інструментом

1. Опора на ноги.
2. Пряма спина.
3. Опущені плечі.
4. Опора на три точки: шпиль-ліве коліно-груди (спирається права верхня частина нижньої деки інструмента)

Можна порівняти постать віолончеліста з Ейфелевою вежею: правильно поставлені ноги дають правильну постать юного віолончеліста.

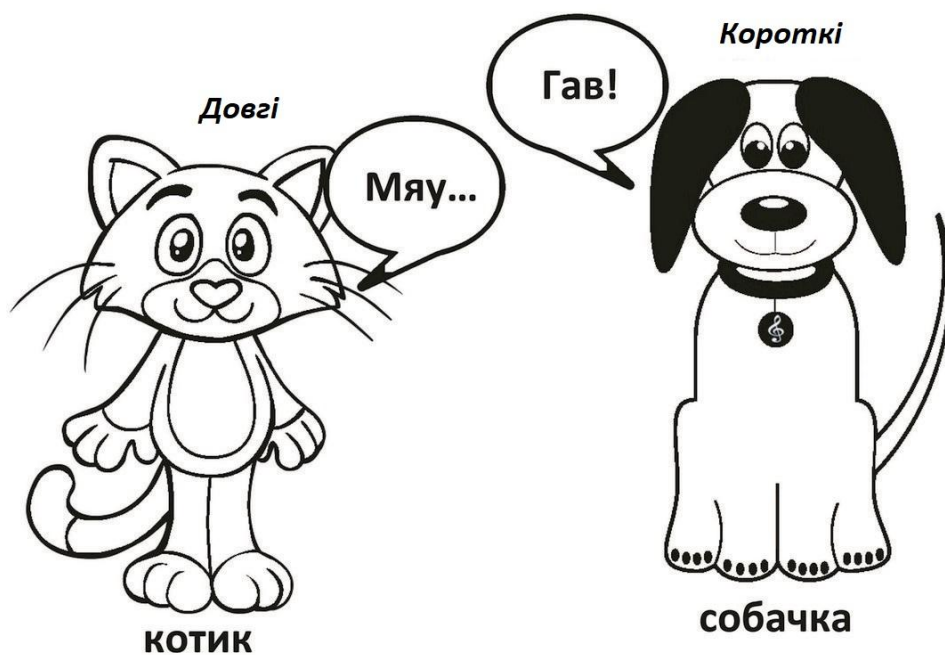

Домашнє завдання
(розмальовки)

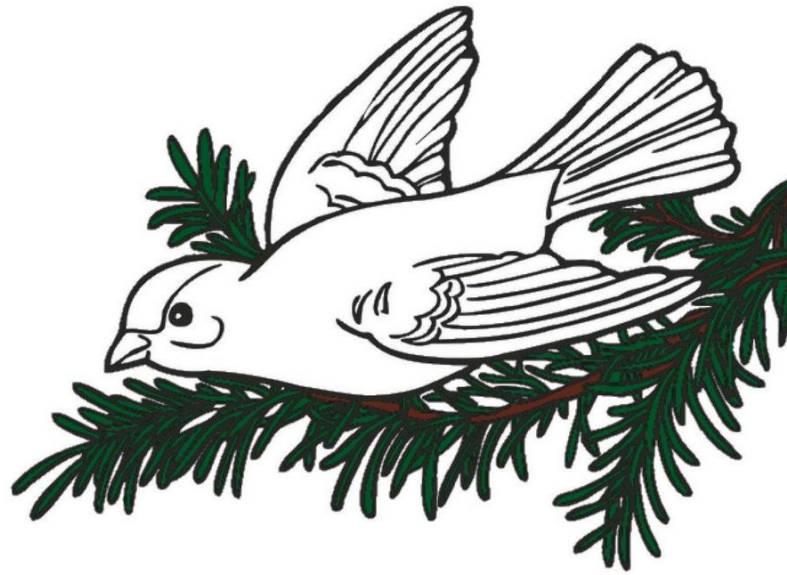
Пречудовий інструмент !

Звуки бувають

Високі звуки

Низькі звуки

УРОК 2

I. Казка «Де живуть ноти» (додаток 1)

II. Повторюємо будову віолончелі та правильну посадку. (Урок 1, додаток 5)

Пам`ятка.

- а) опора на ноги
- б) пряма спина
- в) опущенні плечі
- г) рухи рук вільні, плавні

III. Вправи на свободу та гнучкість рук . Ставимо руку в виконавську позицію.

✓ Вправи (додаток 2)

✓ Виконуємо вправи з м'ячем :

- тримаємо м'яч в руці, відчуваємо округлу форму;

- тримаючи м'яч в руці, притискаємо кожним пальцем окремо, потім усіма разом.

✓ Вірш про постановку (додаток 3)

IV. Знайомство з назвами музичних звуків. (Віршик на допомогу)

«Вірш про зайку»

До, ре, мі, фа, соль, ля, сі

Їде зайчик на таксі.

До, сі, ля, соль, фа, мі, ре

їсть морквяне він пюре

V. Музична гімнастика (Урок 1).

VI. Виконуємо п'єсу разом з викладачем. (додаток 4).

VII. Підготовчі вправи для правої руки:

- ✓ Катаємо ручку на іграшковому автомобілі: кладемо руку на автомобіль як на смичок та, розгинаючи лікоть, катаємо машинку по столу.

- ✓ Сідаємо за інструмент. Встановлюємо дитячу іграшку «водяний шприц» на місце смичка та витягаємо поршень.

- ✓ Катаємо ручку на іграшковому автомобілі по встановленому смичку

- ✓ Вправа з трубкою.

На стару тростину від смичка (або на будь-яку дерев'яну паличку) надіваємо відповідну по діаметру трубочку. Ставимо на трубочку праву руку в правильному положенні та, катаючи трубочку по тростині, відпрацьовуємо правильні ігрові рухи, звертаємо увагу на лікоть (обов'язково контролюємо момент розгинання).

VIII. Домашнє завдання (розмальовка) (додаток 5).

Де живуть ноти?

Дивись, який цікавий п'ятиповерховий будиночок! Він- чарівний і зветь його «НОТОНОСЕЦЬ». А мешкають в ньому знаки-ноти.

А ще цей будиночок зветь «Нотний стан». Мешкає в ньому багато жителів, живуть вони однією великою дружньою сім'єю і мають назву НОТИ. Ноти живуть весело. В них навіть хвостики веселі є. В кожній нотки своя хатня робота. Хтось виконує її швидко, а хтось – повільно, зосереджено. Від цього і виглядають ноти по-різному.

Запам'ятай:

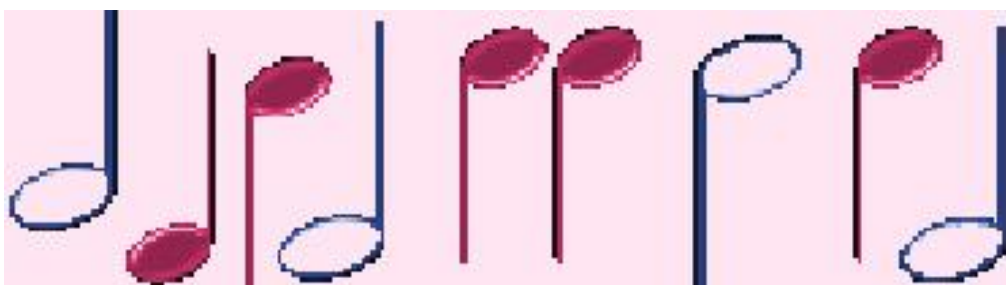

- так виглядають ноти, в яких короткий звук.

- а так – довготривалі звуки.

Порахуй, скільки на картинці довгих і скільки коротких звуків?

Уважно прочитай «Віршик про їжачка». Подумай, де має бути довгий звук, а де – короткий. Промовляючи віршик, прощипай ритмічний малюнок.

Віршик про їжачка

Ой, журився їжачок,
Що багато колючок
На його свитині.
Не було б тих голочок –
Він катав би діточок
День і ніч на спині!

Ой, журився їжачок,

Що багато колючок

На його свитині.

Не було б тих голочок –

Він катав би діточок

День і ніч на спині!

Спробуй сам скласти таку нотну загадку і не забудь розв'язати її.

Вправи для лівої руки

1. Кидаємо з розмахом палець на струну з подальшим звільненням та знімаємо палець зі струни. Спочатку виконуємо 1 пальцем, потім двома, трьома, чотирма і в зворотньому порядку.
2. Кидаємо палець на струну та тримаємо його на кінчику пальця (наче натискаємо на кнопочку)

Вправи для правої руки

1. Влаштуємо праву руку на іграшку-машинку таким чином, як на смичок, та катаємо машинку по столу, розгинаючи та згинаючи лікоть.
2. Для напрацювання навички ведення смичка використовуємо дитячу іграшку водяний пістолет у формі насоса. Пристосовуємо тіло насоса горизонтально, а поршень водимо правою рукою як смичок.

Вправи правої руки з олівцем.

1. Взяти олівець зі столу «правильною» рукою.
(звертаємо увагу на правильні параметри конфігурації кисті: чотири пальця злегка роз'єднані, округлі, великий палець також округлий і приставляється напроти другого.)
2. Тримаючи олівець у висячому положення, стукати «подушечками» пальців поперемінно не від'єднуючи всі інші пальці.
3. Тримаючи олівець, катати його між чотирма і великим пальцями, домагаючись вільної пластичності рухів.
4. Виконати обертальні рухи з олівцем в різні сторони.
5. Рух олівцем вгору та вниз (на кшталт рухів при прощанні), пересування пальцями вздовж олівця перебираючи пальцями.
6. Натискаючи поперемінно першим та четвертим пальцями домогтись ефекту гойдалки.
7. Наближати та віддаляти олівець, згинаючи та розгинаючи пальці.
8. Вправа «Поїзд на мосту».

Учень, сидячи за інструментом, веде олівець по смичку (мосту), який тримає вчитель на струні тримаючи олівець наступними комбінаціями пальців:

- тримаємо олівець другим та великим пальцями;
- тримаємо олівець першим та четвертим пальцями.

(Звертаємо увагу, щоб не піднімалось плече, рука розгиналася у лікті).

Вправи лівою рукою щипком.

1. Ставимо на струну один палець та щипаємо під вірш:

Малесенькі пташки за вікном сиділи,
насіння клювали, швидко відлітали.

2. Ставимо на струну чотири пальця та щипаємо під вірш:

Дятел тук-тук,
дятел - кращий друг.

3. Стукаємо по струні кожним пальцем по черзі під вірш:

Йшов ведмедик лісом – туп – туп – туп
Й стукав деревинкою – гуп – гуп – гуп.

Вірш про постановку

Розташуйте на струну
Пальці в лінію одну.
У стрункі прямі рядочки
І зігніть, як молоточки.
Буде кожен палець твій
Мати звук чарівний свій.

А великий ми під гриф
Проти другого поставимо.
Ти його не забувай
І частіш перевіряй,
Щоби він рухливо плив
І на шийку не давив.

КОЛІСКОВА

Повільно

pizz. \circ

p

Cello

Violino I (A-dur)

Violino II (a-moll)

Viola (a-moll)

Violoncello I

Violoncello II

1. clarinet

2. clarinet

The musical score is written for a chamber ensemble. It consists of seven staves: Cello, Violino I (A-dur), Violino II (a-moll), Viola (a-moll), Violoncello I, Violoncello II, and Clarinets (1 and 2). The tempo is marked 'Повільно' (Ad libitum). The Cello part begins with a *pizz.* (pizzicato) instruction and a fermata. The string parts (Violino I, Violino II, Viola, Violoncello I, Violoncello II) play a melodic line starting with a *p* dynamic. The Clarinet parts play a rhythmic accompaniment. The score is written in a key signature of one flat (B-flat major/A minor) and a 3/4 time signature.

РОЗМАЛЬОВКА

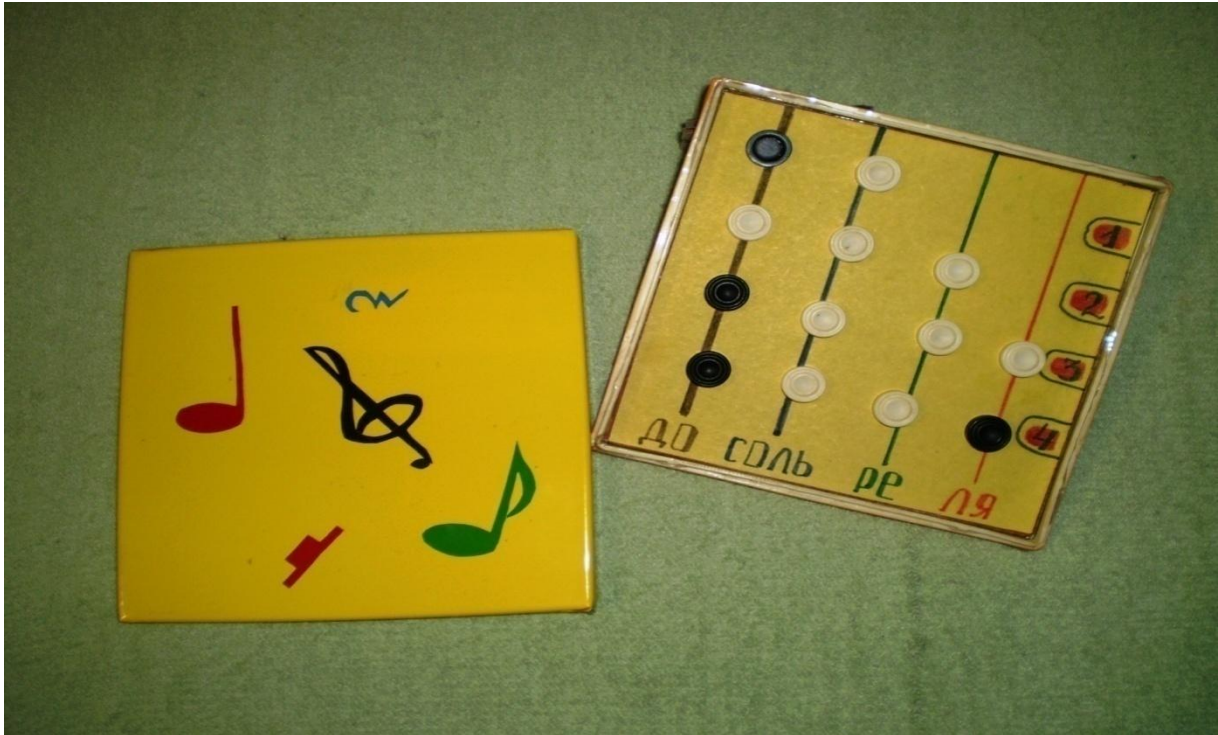

Тихенько... Зайчик спить)

УРОК 3

I. Знайомство з тривалостями.

Користуємось для пояснення магнітними шашками. Біла шашка – довга (половинна), чорна шашка – коротка (четвертна)

- ✓ Використовуючи шашки, викладаємо ритм найпростіших віршиків, пісеньок. Використовуємо поняття «довгий звук», «короткий звук».

1. Малювала зранку мишка
Три цукерки, два горішка,
А в обід в куточку сіла
І смачний малюнок з'їла.

2. Іде коза рогатая,
Іде коза вухатая
До діточок маляточок.
Ніженьками "туп-туп",
Віченьками "луп-луп".

- ✓ Вводимо поняття «половинна», «четвертна».

Половинна хвалиться: «Я біла нота з палицею!»
В ній вмістилося дві долі. Хто ж цього не знає в школі?

А це – красуня – четвертушка. З палицею, ще й чорнушка.
Тільки доля в ній одна, цим жаліється вона.

- ✓ Доречно також походити в ритмі. Порівнюємо половинну ноту з бабусею. «Бабусин крок» на два рахунки. Четвертну ноту порівнюємо з матусею. «Матусин крок» - на один рахунок.

- це – бабуся. Вона йде повільно: раз-два (один крок), раз-два (другий крок).

- це – матуся. Вона йду швидше: раз (один крок), два (другий крок).

II. Вивчаємо басовий ключ (додаток 1)

III. Вивчаємо струни (віршовані рядки на допомогу):

Ля - лялька пісеньку співає : «Ля-ля-ля»

Ре - їм морквяне я пюре, пам'ятаю струну «Ре»

Соль - низько ведмедик гарчить, низько струна «Соль» звучить

ДО - добрий доктор Айболіт, він до Африки летить. (додаток 2)

IV. Виконуємо п'єси (нотний приклад 1,2,3).

V. Виконуємо вправи (додаток 3).

VI. Виконуємо п'єси (нотний приклад 4,5,6,7,8,9). Зверніть увагу, що виконуючи нотний приклад 5 загострюємо увагу учня на поєднанні другого та четвертого пальчиків в IV позиції під пропонований віршик. Нотний текст в даному випадку призначений для викладача.

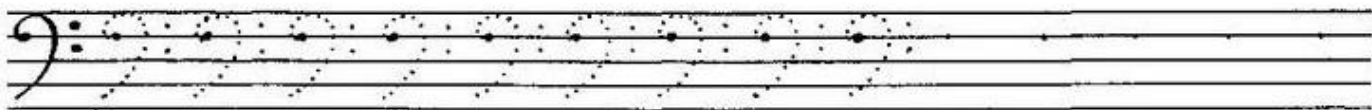
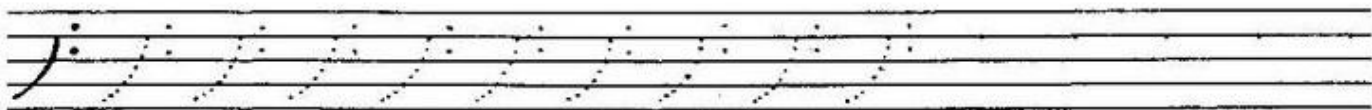
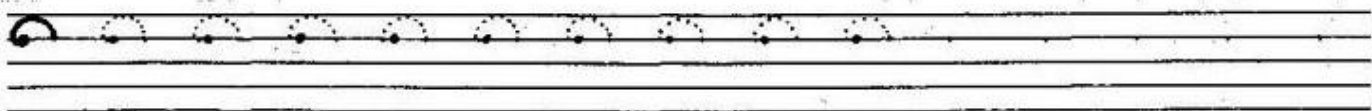
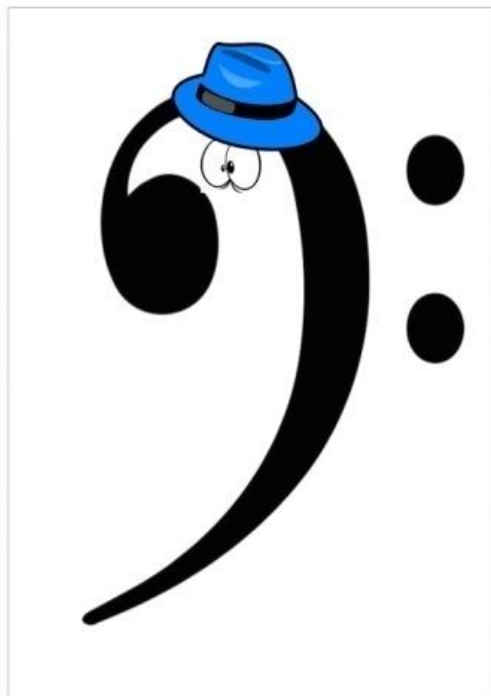
VII. Домашнє завдання (додаток 4).

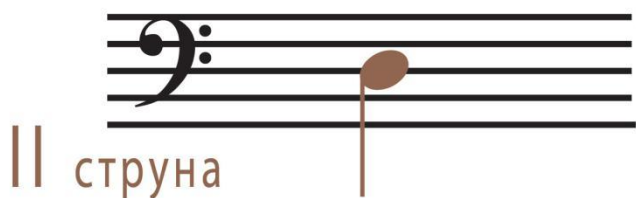
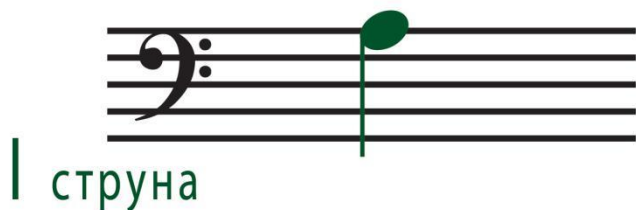
Басовий ключ

На лінійці на четвертій намалюймо крапку ми,
Потім з'явиться гачок, тоненький, наче
черв'ячок.

Вийшов дуже гарний знак! Це – БАСОВИЙ
КЛЮЧ, ось так.

Тут низенькі звуки грають – так БАСОВИЙ
КЛЮЧ співає.

ТАНЕЦ

Moderato А. ГЕДИКЕ

The musical notation is written on a single staff in bass clef, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. The melody consists of the following notes: F#4 (quarter), G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half). Dynamics include *mf* at the beginning, *cresc.* leading to *f* at the end, and an accent (>) over the final note.

ТАНЕЦ

А. ГЕДИКЕ

Moderato

mf cresc. f > mf

ВАЛЬС

Медленно

3 ВАЛЬС

Музыка Б. ДОБРОХОТОВА

10 Медленно

КОЛИСКОВА

Повільно

pizz. \circ

p

Cello

Piano 1 *Major (A-dur)*

Piano 2 *Minor (e-moll)*

The musical score is written for Cello, Piano 1, and Piano 2. The Cello part consists of a series of quarter notes, each marked with a piano (*p*) dynamic. The Piano 1 part is a simple harmonic accompaniment in a major key (A-dur), and the Piano 2 part is in a minor key (e-moll). The tempo is marked as *Повільно* (Ad libitum). The score is presented in a system of three staves.

I. Виконуємо щипком по відкритій струні під акомпанемент у.н.п. «Їхав козак за Дунай». Спочатку половинними тривалостями, потім четвертними.

II. Виконуємо щипком «Пісеньку струн»:

До, Соль, Ре, Ля –
віолончельна це сім'я.

Будемо пісеньки вивчати
і в концерті виступати.

Назву струни носять гордо,
ми щипали Ля,Ре,Соль,До.

III. Виконуємо щипком (урок 2, додаток 4).

IV. Вправи для лівої руки (урок 2, додаток 2)

- ✓ При виконанні наступної вправи маємо звернути увагу на формування дуже важливої навички – синхронність ударів двох (трьох) пальців.

Притиснути	Опускаємо з легким ударом
1	2
1 та 2	3
1,2 та 3	4
1	2,3 та 4 разом
1	2 та 3 спаренно
1 та 2	3 та 4 спаренно
2	1 та 3 спаренно
1 та 3	2 та 4 спаренно
2	1 та 3 поперемінно (то 1-й, то 3-й)
1 та 3	2 та 4 поперемінно (то 2-й, то 4-й)
1 та 2	3 та 4 поперемінно (то 3-й, то 4-й)

V. Виконуємо пісеньки «Когутець» «Півник», «Сонечко», «Сорока» (нотні приклади 4,5,6,7,8,9)

VI. Вправи із смичком.

- ✓ Вперше взяти смичок учень має зі столу. Смичок ставимо на стіл волосом донизу, перпендикулярно напрямку руки, та правильно розташовуємо руку на смичку. Після того, як учень навчиться «приставляти» руку до смичка, виконуємо вправи, які робили з олівцем (урок 2 , додаток 2).

- ✓ Беремо смичок. Ставимо пальці на трость. Пальці «побігли» до кінця трості і назад.

- ✓ Вправа «Підйомний кран». До кінчику смичка прив'язуємо нитку з вантажем. Смичок – стріла крана – повертаємо волосом догори (рухи кистю вгору - вниз). Контролюємо мізинець (має бути на колодці) та великий палець (округлий).

- ✓ Вправа «Курочка». Кінчик смичка – це голівка курки, що дзьобає зерно (1 та 2 пальці, натискаючи на колодочку, опускають кінчик донизу; 3 та 4 пальці, натискаючи на колодочку, піднімають кінчик догори.)

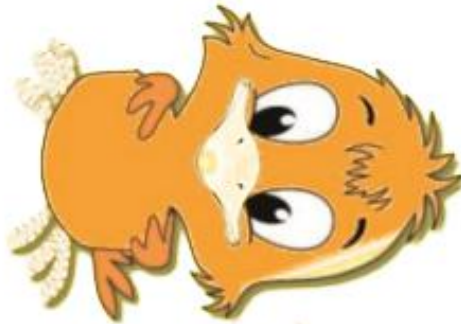
- ✓ Малюємо смичком літери, цифри.
- ✓ Ведемо смичок по поверхні стола – «їде потяг»

«Когутець»

Когутець, когутець, 442440
золотий гребінець, 442440
масляна голівонька, 4422440
шовкова борідонька 4422440

ПІВНІК

Фа, Соль, Фа!

Фа, Фа, Фа!

Фа, Фа, Фа!

2 4 **2**

Rizz

Cello

Piano

За-спі-вав пів-ни-чок
згивував ку-ро-чок.
А во-ни, фа-фа-фа
вигваляють тівника.

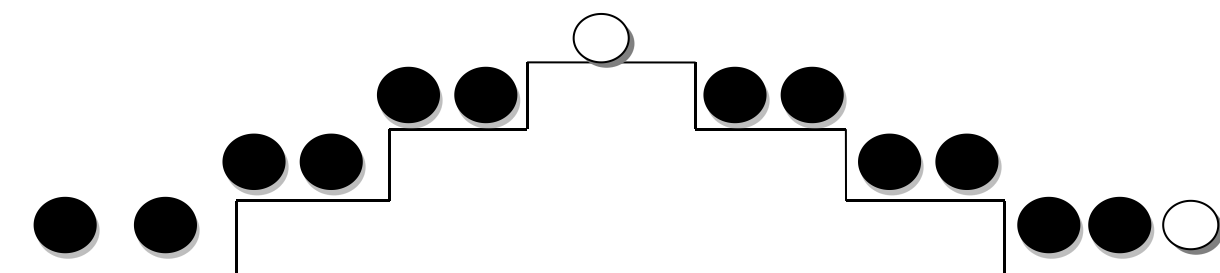

Сонечко, сонечко 422 400

Поглянь у віконечко 4422 400

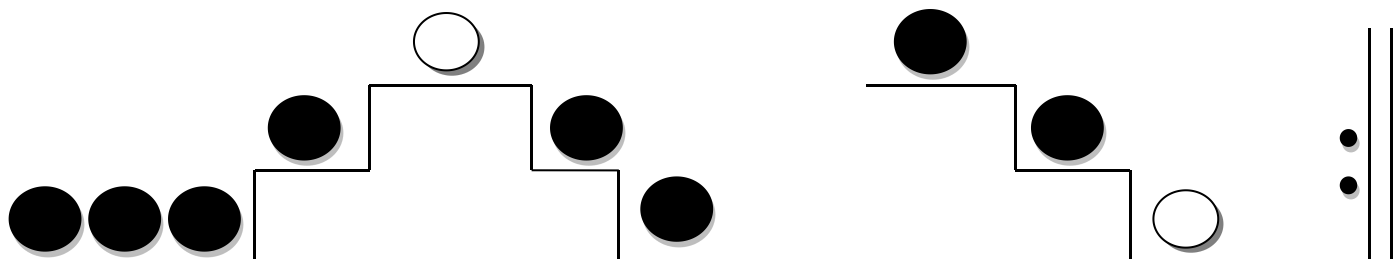

<i>Сорока-ворона</i>	<i>22 11 20</i>
<i>Кашку варила,</i>	<i>2 11 20</i>
<i>Кашку із манки</i>	<i>2 11 20</i>
<i>Діткам до сніданку.</i>	<i>22 11 20</i>

Диби, диби, диби – би 0011334

Пішла баба по гриби. 3311000

Стриба зайчик по саду, по саду

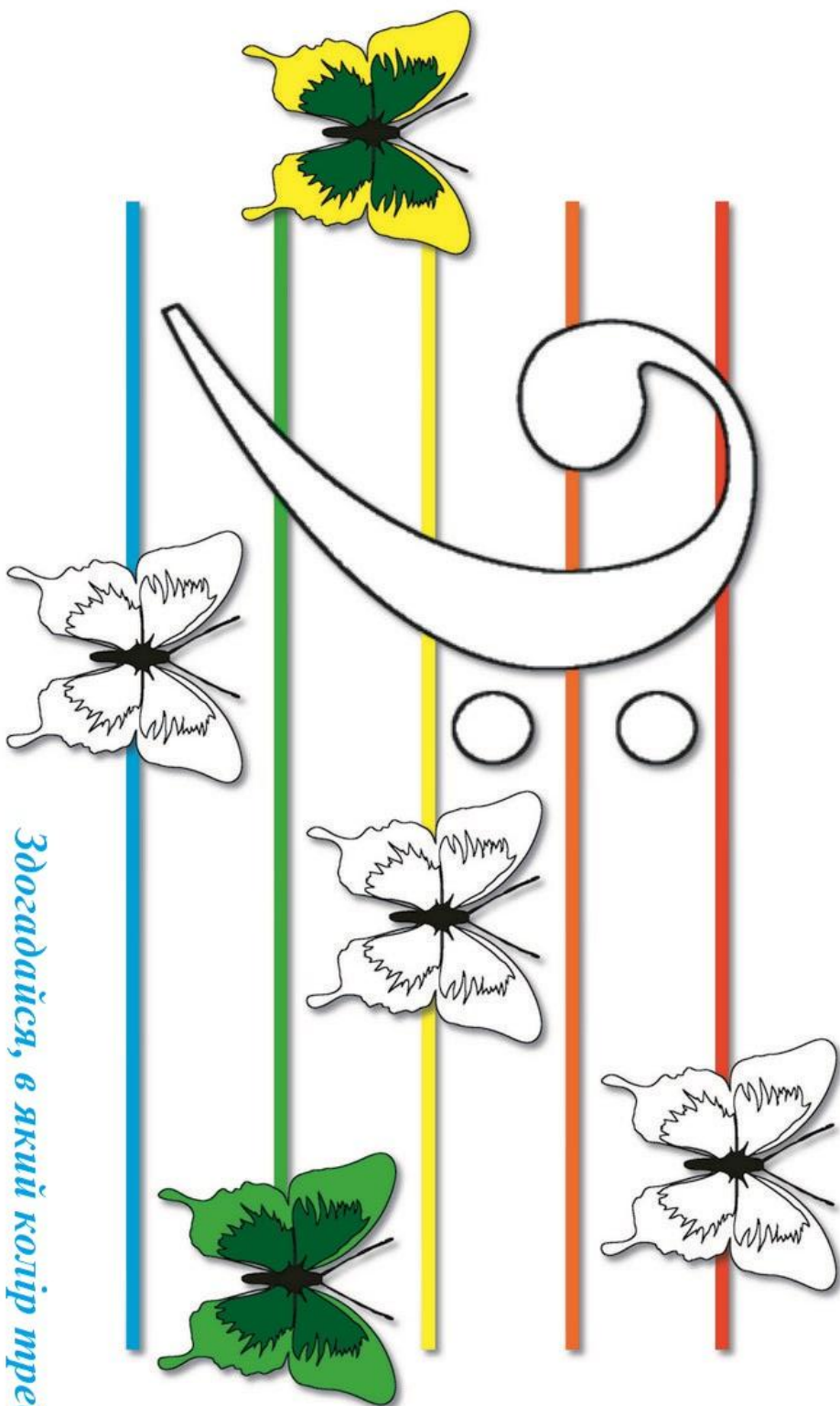
0001310310

Він щипає лебеду, лебеду

0001310310

Басовий Ключ

*Здогадайся, в якій колір треба
розмалювати метелика.*

УРОК 4

- I. Знайомство з поняттями «Такт» та «Тактова риска» з допомогою казки. (Додаток 1)
- II. Знайомство з восьмими тривалостями.
 1. плескаємо в долоні різні ритми по схемах, віршах; (Додаток 2)
 2. граємо щипком восьмими тривалостями; (Нотний приклад 1,2,3,4)
- III. Гра щипком п'єс по відкритих струнах. (Нотний приклад 5,6) (Пісня струн (урок 2), Танець (урок 3), розбір «Марш» , «Прелюдія»)
- IV. Гра в ансамблі в супроводі другої віолончелі.(Нотний приклад 7,8,9)
- V. Вправи для лівої руки. (Додаток 3)
- VI. Гра п'єс по пальцях. (Додаток 4,5)
- VII. Вправи для правої руки.
 - ✓ Повторюємо вправи з попередніх уроків. Потім беремо смичок. Кінчики пальців правої руки кладемо на трость на невеликій відстані один від одного та злегка відштовхуємо смичок наче пружину. Повторюємо такі рухи декілька разів з метою знайти відчуття струни та трості.
 - ✓ А тепер візьмемо правильно смичок (спускаємо пальці) та знову шукаємо відчуття «пружинки».
 - ✓ Виконуємо пісню «Їхав козак» у супроводі фортепіано таким чином: серединою смичка виконуємо сильну долю по струні «ре». Встановлюємо смичок на кожну струну по черзі та на рахунок «раз» - розгинаємо лікоть, на рахунок «два» - згинаємо .

Такт і тактова риска або як розселити ноти в будинку.

Пам'ятаєш казку про дівчинку Ніну?

Так от: подарували казкові ельфи дівчинці нотний будиночок. Дівчинка була надзвичайно рада, бо давно мріяла про такий. Адже вона вже почала займатись музикою і, як і ти, вже багато чого знала.

Який же лад панував в цьому будиночку! На вході висить великий красивий ключ. Без нього неможливо потрапити до будиночка.

Весь будиночок поділений на квартири. В кожній квартирі мешкають ноти.

Така квартира має назву ТАКТ.

Восьмі тривалості.

Казка про тривалості

Жила була одна велика дружна сім'я. В них були прабабуся, бабуся, матусі та татусі і багато діточок.

Хто це з хвостиком чорненька? Це - восьмушка коротенька.

В одній долі дві восьмушки, дві з косичками чорнушки.

Пам'ятаєш?

- це матуся – четвертна тривалість - її крок промовимо «та»

Знайомся:

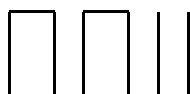
- це старша дочка – восьма тривалість – її крок промовимо «ті»

- Плескаємо в долоні різні ритми по схемах та віршах.

- Виконай завдання:

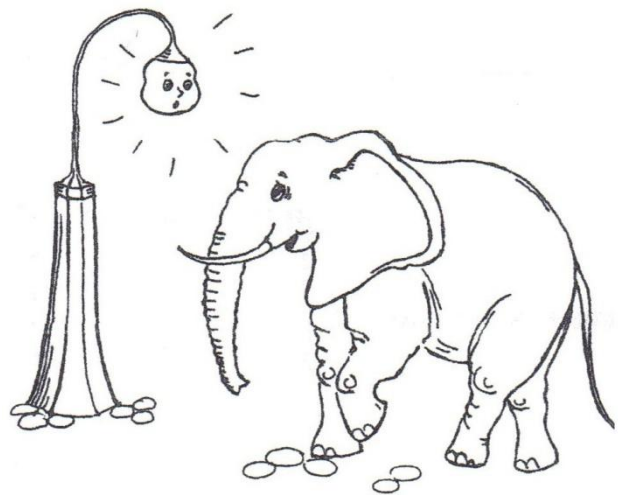

Кожний ритмічний малюнок промовимо складами «та» або «ті-ті» та проплескаємо в долоні

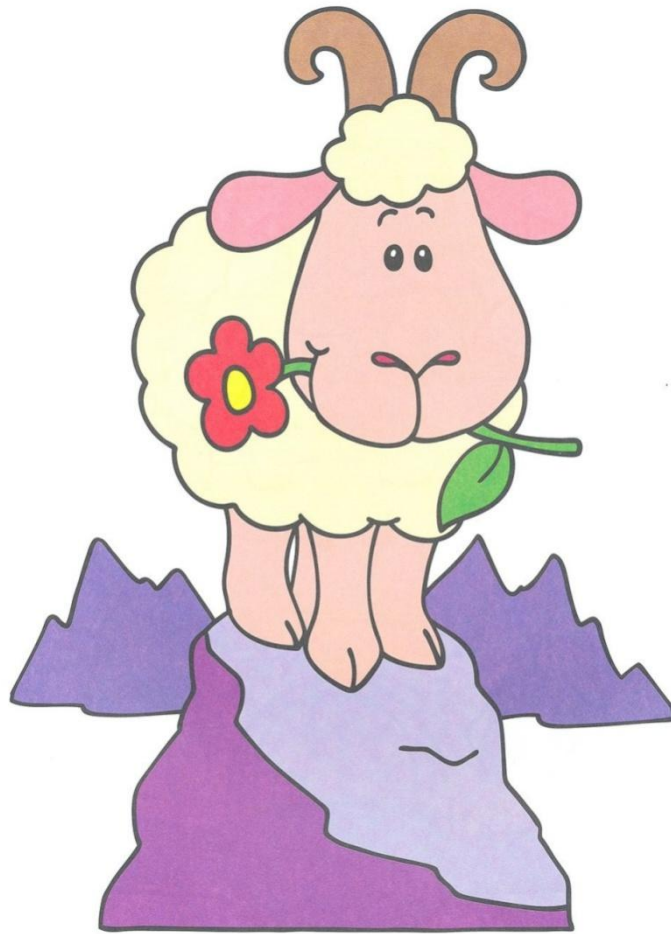
(Пропоновані ритми викладаємо вищевказаними малюнками).

Дінь-дон, дінь-дон.
У провулку ходить слон.

А тепер проплескаємо та запишемо ритм віршика:

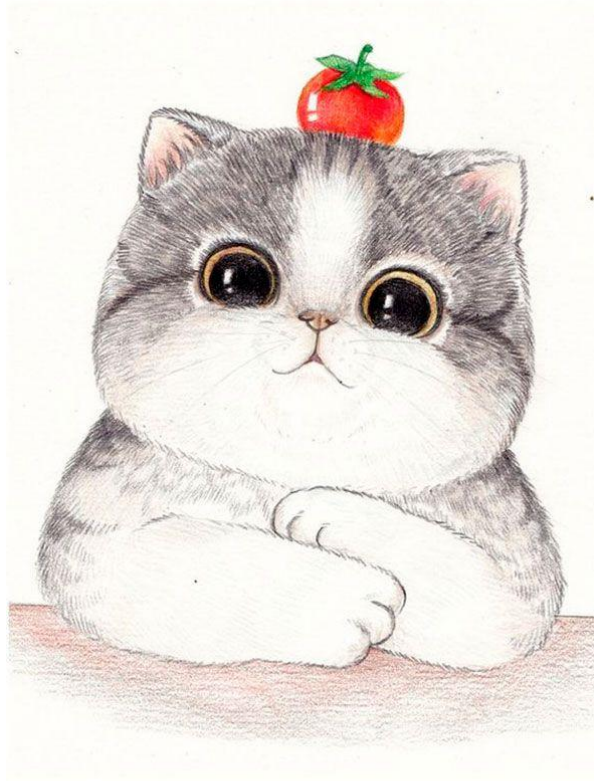
- Виконуємо пропоновані ритми на відкритій струні різними пальцями.

Баранчики

*Баранчики, круторіженьки,
У полях ходять, по горах бродять.*

ПРО КОТА

**Як у нашого кота шубка сіро-біленька,
Вушка в нього чорненькі, кігті дуже гостренькі.**

**Червона
корівка**

**Червона корівка,
Чорненька голівка.**

Полька

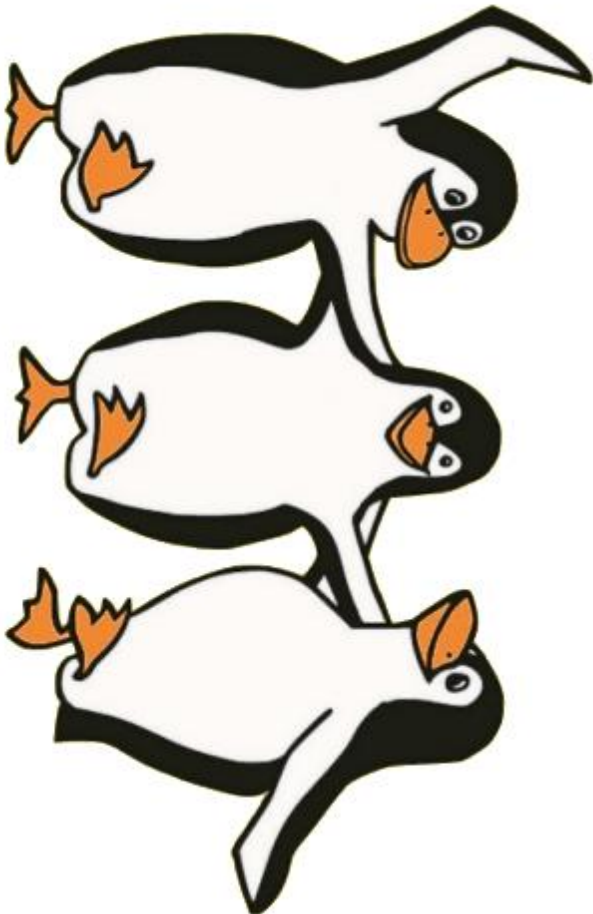
Швидко

Violino Pizz. 0

Cello

1.

2.

МАРШ

Moderato

Б. ДОБРОХОТОВ

Музична нота (басовий регістр, 4/4 такт):

В. С. В. П. В. С. Н. П.

Музична нота (басовий регістр, 4/4 такт):

ПРЕЛЮДИЯ

Andante

Н. БАКЛАНОВА

Н. П. В. С. В. П. В. С.

The image shows the first three staves of a musical score for a cello. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The tempo is marked 'Andante'. The first staff contains the first measure of the piece. The second staff contains the second measure, with the fingering 'Н. П. В. С. В. П. В. С.' written below it. The third staff contains the third measure. The music consists of a simple, flowing melody in the bass clef.

Граємо разом

The image displays a musical score for two instruments: Piano and Cello. The Piano part is written on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It begins with a *Pizz.* (pizzicato) instruction and a circled '0' below the first measure. The Cello part is written on a bass clef staff. The score consists of 12 measures. To the right of the musical notation is a line drawing of a woman with long blonde braids, wearing a white dress, playing a mandolin. A small bird is perched on the mandolin's neck, and several musical notes are floating around it.

ТАНЦІ

Cello

Pizz.

Заї - чин тан - цю - є
Ма - є мор - квин - ку' і
ді - нід мор - тям,
кру' - тить хвос - тям,
там,

Cello

Pizz.

По - руч ме - те - ти - ки
"Смач - му мор - квин - оч - ки
і ріо - ний
ка - рат я
оїм,
Г'Ем."

Сумна нісенька

Пташка співає

Музична партитура з двома частинами: **Piano** (верхня частина) та **Cello** (нижня частина). Партитура складається з дванадцяти тактів. У першому такті партитури є позначення *pizz.* та *0* під нотою в басовій частині. Ноти в партитурі виконані фіолетовим кольором.

Мурашка допомагає

Вправи для лівої руки:

1. «Побігли дуже швидко».
Пальці по черзі опускаються на струну, а потім підіймаються.
2. «Падаючі сніжинки».
Долонька - це хмарка над грифом, а з неї падають сніжинки (пальці по черзі падають на гриф), а після падіння відразу відлітають до хмарки. Падіння та підйом пальця має бути дуже активним.
3. «Хочу-не хочу».
На склад «хо» - швидке падіння пальця. На склад «чу-у» - повільний підйом.
І навпаки: на склад «не хо» - повільне падіння, а на склад «чу» - швидкий підйом.
4. «Кардинали і мушкетери».
Великий палець - кардинал, інші - мушкетери. Спочатку перший палець «мушкетер» вклоняється «кардиналу», потім «кардинал» вклоняється першому пальцю, а потім одночасно. І так з кожним пальцем. Далі вклоняються 1,2,3,4 пальці одночасно, за ними великий. Потім - усі разом.
Необхідно загострити увагу на тому, щоб великий палець тримати округло та торкатись (не давити) шийки грифа.
5. «Метелик».
Вказівний палець тримаємо на струні «ре», великий - на щийці. 2,3,4 пальці падають на струну «соль», ніби крильця метелика. Потім 2,3,4 пальці стоять на струні «соль», а великий та вказівний палець торкаються до шийки і струни «ре», ніби вусики метелика.

Стриба зайчик по саду , по саду
Він щипає лебеду, лебеду

0001 310 310

0001 310 310

Когутець

Когутець, когутець,
золотий гребінець,
масляна голівонька,
шовкова борідонька

44 2 44 0

44 2 44 0

44 22 44 0

44 22 44 0

Урок 5

- I. Знайомство з поняттям «розмір» в музиці. (Додаток 1)
II. Гра щипком по відкритих струнах. Повтор «Пісні струн», «Запрошення» (Нотний приклад 1) «Пісенька мишенятка» (Нотний приклад 2)

III. и Вправи та п'єси для лівої руки.

- Вправи для лівої руки (урок 3, додаток 3)
- М.Журавльова «Колискова» (нотний приклад 3), «Жарт» (нотний приклад 4)
- встановлюємо руку учня в четверту позицію та граємо по пальцях.
- «Ой, по саду, по городу» (Додаток 3) - встановлюємо руку в першу позицію та граємо по пальцях.

IV. Ведення смичка за допомогою пружини.

Встановлюємо між грифом та підставкою пружину та ведемо смичок. Встановлюємо смичок посередині на кожну струну та розгинаємо лікоть.

V. Розподіл смичка. Знайомство з позначеннями смичка: н.п; в.п; в.с. (Додаток 5).
Гра п'єс смичком: розподіл смичка по схемах на малюнках (Додаток 6), на піснях «Червона корівка», «Баранчики».

VI. Гра п'єс смичком «Пастух грає» (Нотний приклад 5), «Колискова» (Нотний приклад 6), «Вальс» (Урок 3).

Що таке «Розмір»?

Сидить Ніна за віолончелью та вивчає ноти. Ось ТАКТИ, про них ми з Ніною дізналися минулого разу. На початку і наприкінці кожного стоїть тактова риска. В кожному такті абсолютно різні тривалості, а розмір такту не міняється. Задумалась Ніна: «Як же порахувати розмір тактів, як порахувати музику?»

І тут на допомогу Ніні з'явився пан МЕТР.

Привітався він та й каже: «Ніно, хіба можна порахувати музику?! Вона чарівна і плине в часі. Час люди вимірюють секундами, хвилинами, годинами і т.д. А музиканти вигадали вимірювати музику тривалостями. І саме музика, що звучить, визначатиме, **скільки** тривалостей і **які** вмістяться в музичний твір і в тактихатинки, з яких складається цей твір. Хочу тобі сказати, що музиканти люблять вимірювати такти четвертями:

- Дві четверті
- Три четверті
- Чотири четверті.

А записують ці розміри цифрами на початку музичного твору біля ключа. Це ї є **РОЗМІР**. Верхня цифра підкаже, **скільки** мешканців є в такті, а нижня розповість, **які** вони.

Наприклад:

2
4

- тут мешкають дві четверті. Але є ще секретик.

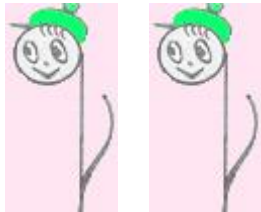
Пам'ятаєш, родина тривалостей велика.

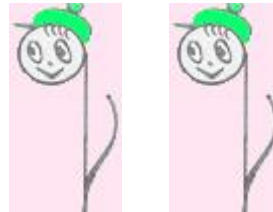
раз - і

два - і

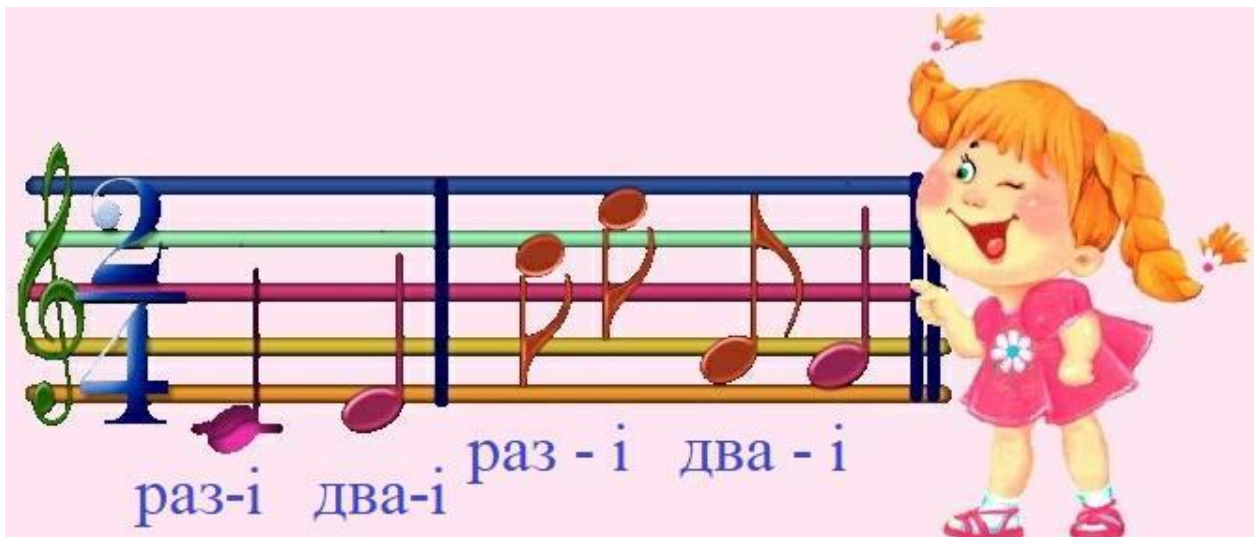
Раз - і

два - і

Так от в Будиночку з розміром $\frac{2}{4}$ мешкатимуть тривалості, які можна порахувати «раз - і, два - і». А в Будиночку з розміром $\frac{3}{4}$ будуть тривалості, які які можна порахувати «раз - і, два - і, три - і».

Давай перевіримо, чи правильно розселилися тривалості?

Запам'ятай, цифри, написані біля ключа, показують **РОЗМІР ТАКТУ**. Розмір необхідний для того, щоб ми ритмічно виконували музичні твори.

Запрошення

Повільно

Rіano

Cello

Pizz.

0

ВСТУП

ПІСЕНЬКА МИШЕНЬЯТКА

Piano

Cello

Pizz.

Миш - ча - та - ки - ми - с - ка - ти - не - за - не - от - ри - ма - ю - ка - ти - не!

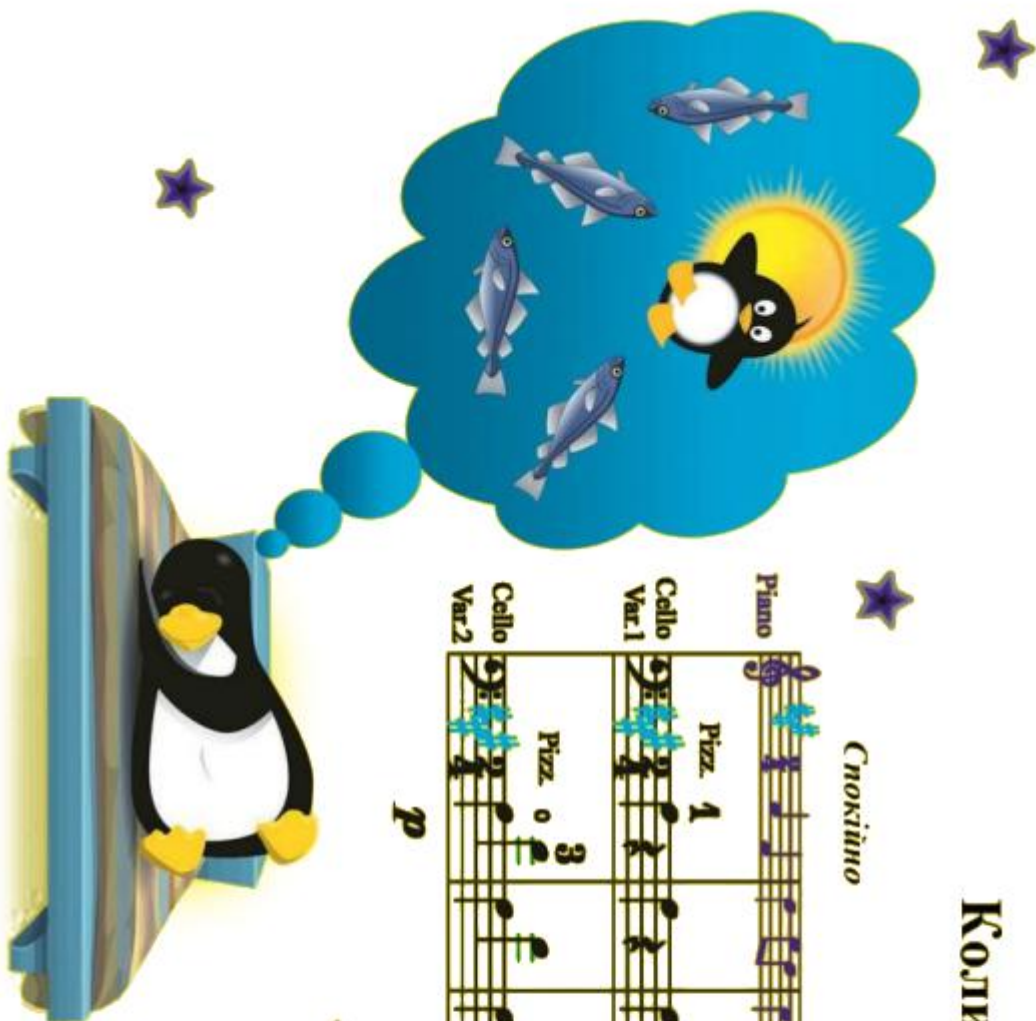
Коліскова

Спокіїно

Piano
Cello Var 1
Cello Var 2

p

Pizz. 1
Pizz. 0 3

Жарт

Граємо на трьох струнах

Весело

Piano

4

Pizz.

Cello

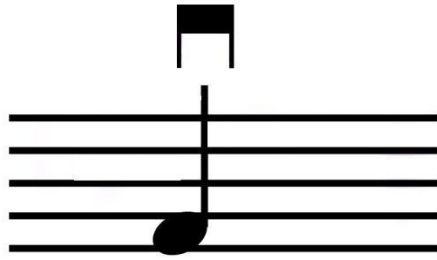
Три струни, три струни... Да я на них граю хвостом!

Всього три струни?

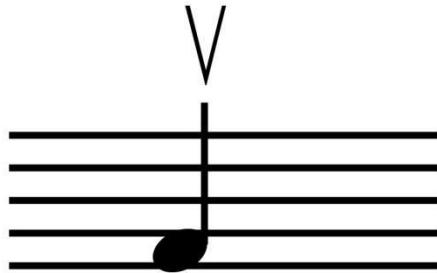

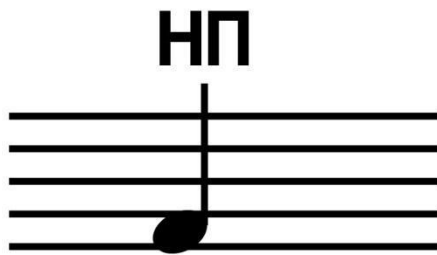
Ой, по саду, по городу	22 11 0001
Ходила Маруся.	22 11 00
Вона гарна, невеличка	44 33 1113
Та ще й круглоличка.	44 33 11

Від колодки до кінця донизу веду смичок я

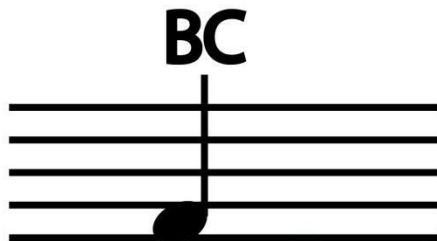
А від кінчика смичка догори поїду я

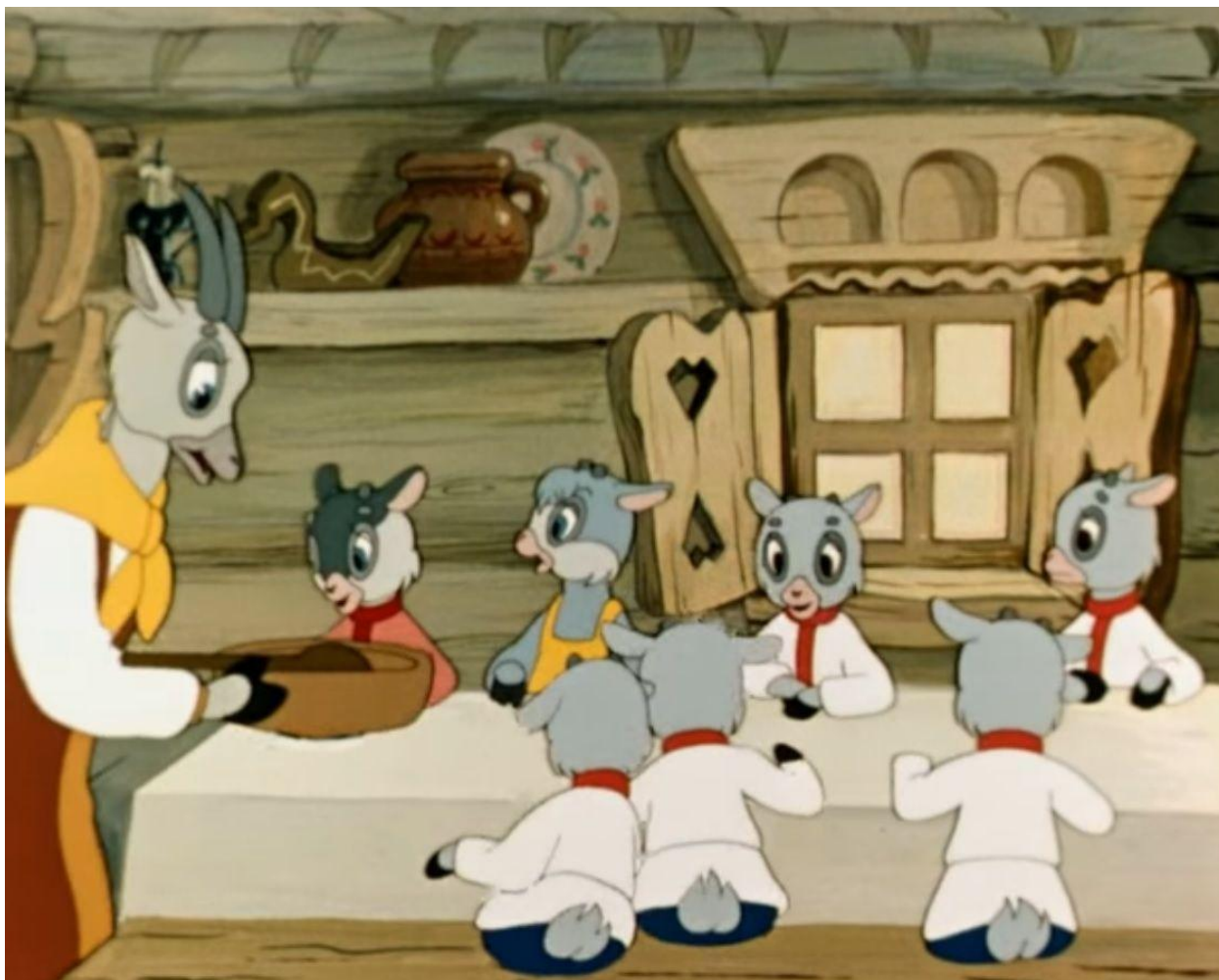
Від колодки до середини - буде нижня половина

З середини до кінця - половинка верхня

Проведу я весь смичок - ох, гарнесенький звукочок!

Семеро козенят

І П П І

П І П І

Галя та Ведмідь

П П І

І І П І

Гуси – Лебеді

І І П І

Івасику – Телесику

І П І

І П І

ПАСТУХ ГРАЄ

Moderato

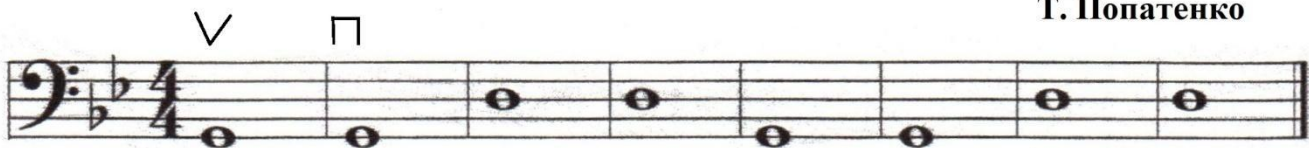
Т. Салютринська

Musical notation for the piece 'Pastukhra'. It consists of two staves in bass clef with a 4/4 time signature. The first staff contains five measures of music, each with a single half note: G2, A2, B2, C3, and D3. The second staff contains five measures: G2, A2, B2, C3, and D3. The final measure of the second staff features a melodic flourish with eighth notes and a half note, ending with a double bar line.

Колискова

Т. Попатенко

Тихо - тихо, тихо-тихо
Спати лягай та засинай.
Тихо - тихо, тихо-тихо
Нічка прийшла, сон принесла.

КОЛИСКОВА

Т. Попатенко

B. C.

The musical score is written in 4/4 time and B-flat major. The vocal line (B. C.) consists of a simple melody of half notes: B-flat, A-flat, G-flat, F, E-flat, D, C. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and chords in the left hand. The chords in the left hand are: B-flat, F, C; B-flat, F, C; B-flat, F, C; B-flat, F, C.

Урок 6

I. Знайомство з цілою тривалістю. «Казка про дружню сім'ю нот». (Додаток 1)

II. Вправи з магнітною дошкою. (Додаток 2)

III. Вправа на координацію рук: правою рукою рухаємо горизонтально, а лівою вертикально. Виконуємо спочатку без інструменту, потім за інструментом (ліва рука рухається вздовж грифу, а права – там, де має рухатись смичок).

IV. Вправи із смичком (Додаток 3). Ведення смичка по відкритих струнах.

V. Виконання вправ.

1. Виконання вправ для лівої руки (додаток 4). Виконуємо дану вправу різними аплікатурними поєднаннями (1-2,1-3,1-4, 2-3, 2-4, 3-4) зі словами. Спочатку виконуємо вправу щипком, а потім приєднуємо смичок.
2. Формування слухових навичок (пропонуємо учневі послухати пісеньку та визначити рух мелодії. Проспівуємо пісеньку, потім пропонуємо по слуху знайти першу нотку пісеньки та встановлюємо руку у першій позиції на струнах ре та ля):
 - встановлення першого пальця на струну на піснях «Печу хлібчик», «У моєї доні»,
 - встановлення чотирьох пальців на струну на пісні «Зайчику сірий, ніжки коротенькі».

VI. Повторення п'єс за цифровими схемами: «Сонечко» (нотний приклад 6, урок № 3), «Сорока» (нотний приклад 7, урок № 3), «Стриба зайчик» (додаток 4, урок №4), «Ой, по саду, по городу» (додаток 3, урок № 5).

Дружня сім'я (казка)

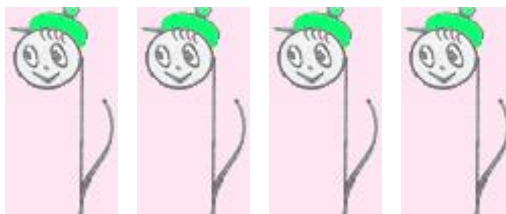
Ми з тобою вже трошки знайомились з сім'єю нот. Пам'ятаєш, хто це?

Правильно, це – бабуся – половинна тривалість, вона крокує на два рахунки.

А це – мама – четвертна тривалість, вона крокує на раз.

А це – діточки – восьмі тривалості. Вони швиденько побігли: раз-і, два – і.

В цій дружній родині є прабабуся – ціла тривалість.

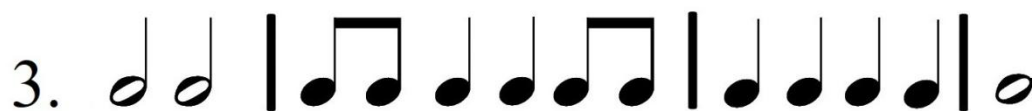
Вона крокує дуже повільно, на чотири рахунки. Про неї навіть віршик склали:

Якщо нота біла – значить нота ціла.
В ній чотири долі, знають всі у школі.

Вправи з магнітною дошкою.

Встановлюємо розмір та викладаємо в тактах можливі комбінації із встановленим розміром.

Наприклад:

Виконуємо pizz пропоновані ритми по відкритих струнах.

Вправи із смичком

- Повторюємо вправи із смичком з попередніх уроків на вибір.
- Для подальшого розвитку вправності та спритності пальців на смичку виконуємо наступні вправи:

1. Повертаємо руку із смичком волосом догори, уважно дивимось, як правильно стоять пальці на колодці.

2. Беремо смичок в руку, на зап'ясток кладемо монетку. Ведемо смичок по струнах, контролюємо правильність рухів. Монетка має залишитись на зап'ятку.

3. Учень малює смичком в повітрі різні фігури. Викладач відгадує.

4. Гра «Пісеньки струн» смичком (водимо смичок по струнах під пропоновані слова):

До, соль, ре, ля – з віолончелью ми сім'я.

Ля, ре, соль, до - назву струн ми знаєм твердо.

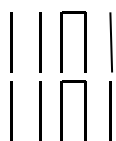
Приділяємо увагу «допомозі» ліктя в процесі ведення смичка та напрямку руху смичка при зміні струн.

5. Гра по картках.

З одного боку картки намальована ритмічна схема. А з другого – слова, що відповідають цьому ритму. Вчитель викладає перед учнем картки тією стороною, де намальовані схеми, а сам промовляє те, що написано зі зворотної сторони. Учень має відгадати, за якою схемою ховаються слова, вимовлені педагогом та виконати ритмічну вправу, розподіливши смичок по відкритій струні.

Наприклад:

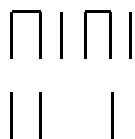
Схема 1

Вітер, сонечко,

Буря, ураган.

Схема 2

Горобець, журавель,

Качка, дрізд.

6. Гра п'єс «Вальс», «Колискова», «Прелюдія», «Марш» (з попередніх уроків).

Ми кро - ку - єм

За - раз хут - ко ми по - біг - ли

а тепер поїдем швидше на скейтборді веселіше

Урок 7

I. Знайомство з паузами.

Пауза – назвали так
мовчазний і тихий знак.
Буде він усіх навчати,
як у музиці мовчати.

- ✓ Пропонуємо дитині малюнки з різними паузами та пояснюємо їх значення. (Додаток 1).
- ✓ Виконання п`єс (нотний приклад 1, 2, 3, 4). П`єси граємо щипком, тримаючи олівець в правій руці нахвостом смичка.

II. Вправи з ведення смичка

- 1) Вправа «Іде коза рогата».
- 2) Гра п`єс по відкритих струнах (нотний приклада 5,6)

Враховуючи вікові особливості дітей, бажано мелодію супроводжувати віршованим текстом.

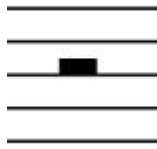

III. Підготовчі вправи для одночасної гри двома руками.

Знайомі п`єси («Барашеньки», «Корівка» і т.д.) виконуємо наступним чином: смичок ведемо по відкритій струні, а лівою рукою стискаємо дитячу іграшку - пиццалку на сильну долю, потім на слабу долю.

IV. Знайомство з нотною грамотою: нота «мі» на струні «ре» 1- м пальцем. (додаток 3). Виконуємо п`єси (нотний приклад 7,8).

Ноти

Удару

	<i>4</i>	
	<i>2</i>	
	<i>1</i>	
	<i>1/2</i>	

Маленька увертюра

О. Гоноболін

pizz

mf

Allegro moderato

mf

Горде гусеня

О. Гоноболін

musical score for piano

Allegro

f

pizz

f

musical notation in 2/4 time, key of D major

Старенька конячка

О. Гоноболін

pizz

Allegro moderato *mf*

mf

Танець крижинок

О. Гоноболін

pizz
mf

Andantino

mf

The musical score is written for piano accompaniment. It consists of two systems of staves. The first system has a bass line and two treble staves. The second system has a bass line and two treble staves. The key signature is two sharps (D major) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Andantino'. Dynamics include 'mf' (mezzo-forte) and 'pizz' (pizzicato). The music features a steady eighth-note accompaniment in the bass and treble staves, with some triplets and rests.

Безтурботна черепаха

О. Гоноболін

Allegro

f Чере - паха

аха-аха у во - ді си - діла. *mf* чере - паха аха - аха свої ніжки

мила. *f* Кюбо - дили пропливали, чере - паху налякали, шусть!

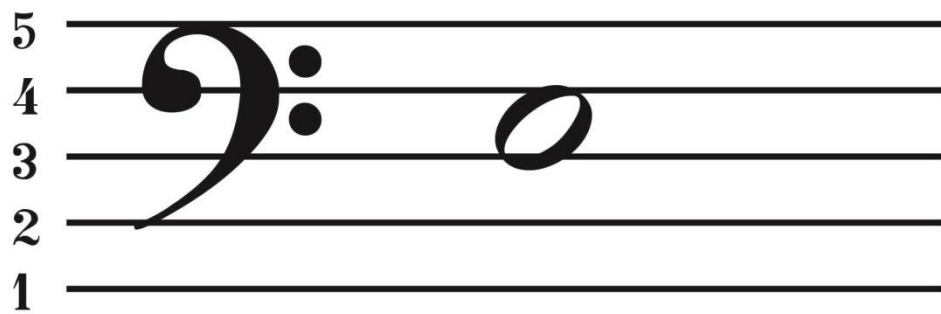
The musical score is written for piano in G major and 2/4 time. It consists of three systems of music. The first system begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The tempo is marked 'Allegro'. The first system contains a piano introduction with a forte (*f*) dynamic and a vocal line starting with 'Чере - паха'. The second system continues the piano accompaniment and the vocal line with lyrics 'аха-аха у во - ді си - діла. чере - паха аха - аха свої ніжки'. The third system concludes the piece with lyrics 'мила. Кюбо - дили пропливали, чере - паху налякали, шусть!' and ends with a double bar line.

Дві подружки

О. Гоноболін

Moderato

СОРОКА

The image displays a musical score for the piece 'СОРОКА' (The Magpie). The score is written in 2/4 time and the key of D major (one sharp). It consists of two systems of music. The first system features a bass line on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass). The second system continues the bass line and piano accompaniment. The piano part includes chords and melodic lines in both hands. Below the second system, there is a simple line drawing of a magpie, which is the bird mentioned in the title. The drawing shows the bird standing and facing left, with its wings slightly spread.

СОРОКА

*Сорока-сорока, сорока-ворона
Кашку із манки діточкам варила.*

Колискова

The musical score is for a lullaby in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of three systems of piano accompaniment. The first system includes a vocal line with two fermatas (V) and a piano (*p*) dynamic marking. The second system continues the piano accompaniment. The third system concludes with the instruction "Сповільнюючи" (Ritardando).

Колискова

*У моєї доні
оченята сонні,
Рученьки мов з вати,
доня хоче спати*

Урок 8

- I. Подальше засвоєння пауз. Розбір нових п'єс (нотний приклад 1, 2). Також на прикладі цих п'єс вводимо поняття «f» та «p».

Форте голосно звучить
Воно співає, не кричить
А піано як сніжок
Тихе та легке, дружок.
Якщо будеш ти старанним,
будеш ти займатись,
Станеш віолончелістом,
пречудовим ти артистом.

- II. Гра «Повторюшки». Учитель на своєму інструменті грає по відкритих струнах коротенькі ритмічні вправи різними частинами смичка вгору та вниз. Учень має точно повторити пропоновану вправу. Потім ускладнюємо задачу: учитель виконує простенькі мотиви, а учень точно повторює.

- III. Знайомство з поняттями «півтон», «дієз», «бемоль».

Після пояснення поняття «півтон» з'ясуємо, що на віолончелі відстань між сусідніми пальцями і є найвужчим інтервалом – півтоном. Стаavimo пальчики на гриф та промовляємо віршик:

Поміж наших пальців встав
самий менший інтервал.
Його півтоном називаємо,
пальці вірно розставляємо.

- IV. Пояснюємо поняття «дієз» та «бемоль». (додаток 1). Треба звернути увагу дитини, що на віолончелі «підвищуємо = додаємо палець» (наприклад: на струні ре: фа – два пальці, фа # - три пальці) і навпаки «понижує = знімаємо палець» (наприклад на струні ре: соль – чотири пальці, соль бемоль – три пальці)
- V. Подальше вивчення нот на струні «ре»: ФА та ФА # (додаток 2, нотний приклад 3,4). Ознайомлення з новими п'єсами починаємо з гри PIZZ називаючи ноти. Потім розподіляємо смичок по відкритій струні та рахуємо вголос. І завершуємо поєднанням правої та лівої руки та співаємо зі словами.

Мудра сова

О. Гоноболін

The musical score is written for piano and consists of two systems. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 4/4. The tempo is marked 'Andante' and the dynamic is 'mp' (mezzo-piano). The first system features a bass line with a 'pizz' (pizzicato) marking and a piano part with a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. The second system continues the piano part, ending with a double bar line.

Мудра сова

Andante

pizz

О. Гоноболін

The musical notation consists of two staves in bass clef, 2/4 time, and the key of D major (one sharp). The first staff begins with a whole rest, followed by a quarter note D4, a quarter note E4, a quarter rest, a quarter note F4, a quarter note G4, a quarter rest, a quarter note A4, and a quarter note B4. The second staff begins with a whole rest, followed by a quarter note D4, a quarter note E4, a quarter rest, a quarter note F4, a quarter note G4, a quarter rest, a quarter note A4, and a quarter note B4. The piece concludes with a double bar line.

Дражнилка

О. Гоноболін

The musical score is written for piano and includes a pizzicato part. It is in 2/4 time and marked *Allegro*. The score is divided into three systems. The first system shows the beginning of the piece with a *pizz* marking and dynamic markings *p*, *mp*, *mf*, and *f*. The second system continues the piece with dynamic markings *p* and *f*. The third system concludes the piece with dynamic markings *p*, *f*, *p*, *f*, *p*, and *f*. The score features a mix of eighth and sixteenth notes, with some chords and rests.

Allegro

Дражнилка

О. Гоноболін

pizz

p *mp* *mf* *f* *f*

p *f*

p *f* *p* *f* *p*

The musical score is written in bass clef with a 2/4 time signature. It consists of three staves. The first staff begins with a *pizz* (pizzicato) marking. The first staff contains notes with dynamic markings *p*, *mp*, *mf*, *f*, and *f*. The second staff contains notes with dynamic markings *p* and *f*. The third staff contains notes with dynamic markings *p*, *f*, *p*, *f*, and *p*.

- Хлопче, а ти що за знак?
Чим опікуєтья так?
- Я – дієз, бемоля брат,
повідомити вам рад
про свою роботу: підвищую ноту.
- А скажи, на скільки?
- На півтона тільки.

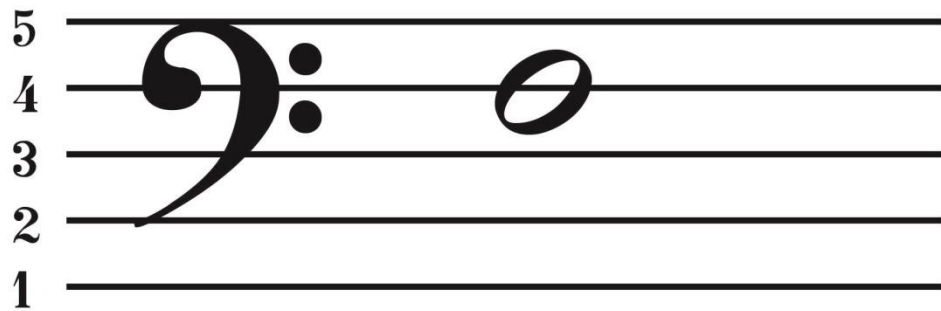
Що за знак з'явився тут?

Для чого він і як звать?

- Я - бемоль, шановні друзі,
Маю я роботу: зменшую ноту.

-А скажи на скільки?

- На півтона тільки.

Лялька захворіла

Козуець

Когутець

*Ходить – бродить з бородою забіяка когутець.
Ходить, крутить головою, несе гордо гребінець.*

Урок 9

I. Формування слухових навичок для налаштування інструменту.

Граємо «Пісеньку струн». Вчитель трохи розлаштовує інструмент та запитує, яка струна не ладить з піснею. Учень має почути фальшиву струну та вказати, що треба зробити.

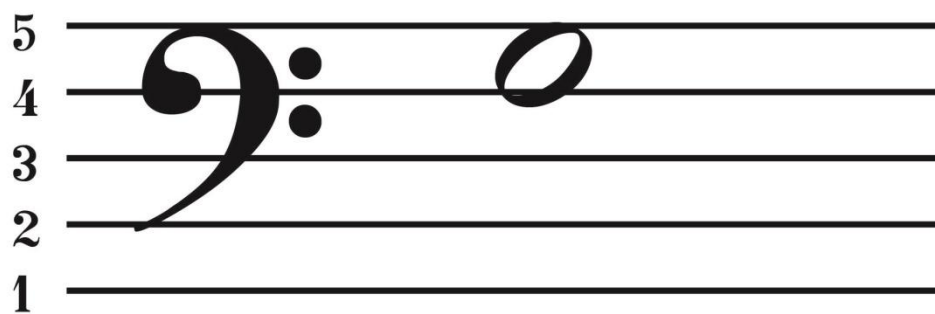
II. Вправи на ведення смичка.

- ✓ наввипередки вчитель та учень перебирають пальцями по трості смичка;
- ✓ ведення смичка на рахунок 2, 4, 8 з різною швидкістю;
- ✓ виконання переходів на струнах ре та ля верхньою половиною смичка (звертаємо увагу на правильному положенні плеча; можна пропонувати підтекстовку: «ре – ля, ля- ре – будем грати добре»).

III. Знайомство з нотою «соль» на струні «ре» (додаток 1). Складання пазлів з нот на струні (додаток 2).

IV. Гра нижнього тетраорду та переходи зі струни «ре» на струну «ля» (пропонуємо підтекстовку: «ре, мі, фа, соль, ля - крутиться земля» або «йду я догори, а тепер назад»).

V. Гра п`ес на струні «ре» на поєднання 1 та 4 пальців, руху всіх пальців поступово вгору та вниз (нотний приклад 1, 2 3).

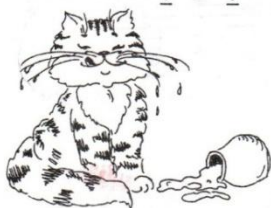
Лодунок 2

The image displays a musical score for a piece titled "Лодунок 2". It consists of two staves of music. The upper staff is in bass clef with a 4/4 time signature and contains five quarter notes: G2, A2, B2, C3, and D3. The lower staff is also in bass clef with a 4/4 time signature and contains five quarter notes: G2, A2, B2, C3, and D3. A large, hand-drawn outline of a hand is superimposed over the staves, with fingers positioned to play the notes on the lower staff.

ДВА КОТА

Польська народна пісня

The musical score is written in 2/4 time and consists of three systems. Each system includes a bass line, a grand staff (treble and bass clefs), and a second bass line. The first system shows the initial melody and accompaniment. The second system continues the piece with various rhythmic patterns. The third system concludes the piece with a final cadence, marked with a double bar line and a forte (f) dynamic marking.

ДВА КОТА

Польская народная песня

Та-та, два кота,
два маленьких пестуна.

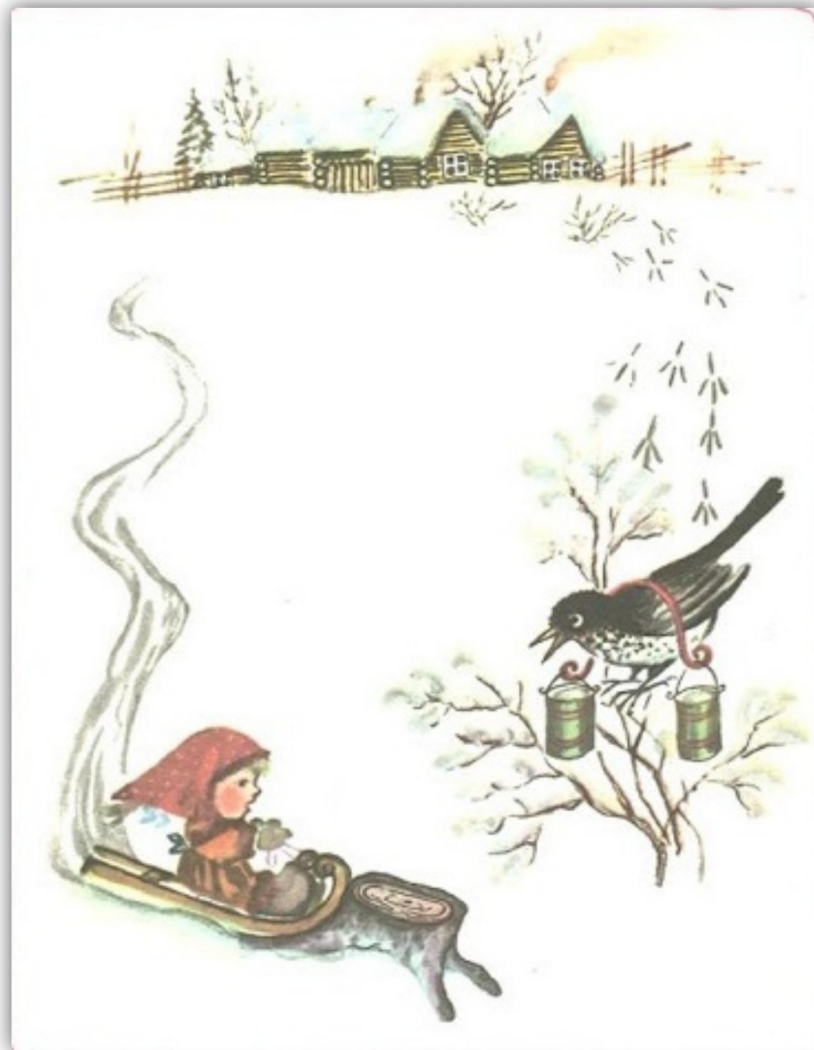
Перший кіт біленький,
другий кіт чорненький.

Білий котик промурчав,
чорний котик занявчав.

СКОК-ПОСКОК

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of two systems of three staves each. The top staff in each system is a bass clef, the middle is a treble clef, and the bottom is a bass clef. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, with some chords and rests. The first system ends with a double bar line, and the second system continues the piece, also ending with a double bar line.

СКОК-ПОСКОК

*Скок, скок, поскоч,
Молодий дроздок.
По водичку пішов,
молодичку знайшов.*

Дві кози

The musical score is written in 2/4 time and the key of D major (one sharp). It consists of three staves. The top staff is a single bass clef line with a melodic line of eighth and quarter notes. The middle staff is a grand staff with a treble clef line containing chords and a bass clef line containing a bass line. The piece concludes with a double bar line.

Дві кози

Урок 10

I. Вправи для лівої та правої руки з попередніх уроків, враховуючі динаміку розвитку учня.

Вправа «Черв`ячок» (розподіл смичка використовуємо поступово від однієї ноти на смичок до 16 legato)

Виповзали черв`ячки

(поступово виставляємо всі пальці на струну в першій позиції 01234)

Уповзали черв`ячки

(поступово знімаємо пальці 43210).

Вправа «Поїзд»

Рельси-рельси, шпали - шпали

(рівно ведемо смичок по відкритій струні)

Їхав поїзд небувалий.

(рачуємо вагончики – штрих портато)

Із останнього вагону раптом сиплеться зерно

(рикошет)

Прийшли кури – поклювали.

(стакато)

Прийшли гуси – пощипали.

(щипком)

Прийшов слон – потоптався.

(мартле)

А лисичка-мальовничка хвостиком все підмела.

(катаємо смичок по всіх струнах)

Пройшов директор зоопарку з донькою.

(шаг великий, шаг маленький – виконуємо пунктирний штрих)

II. Знайомство з мажором та мінором.

Жив колись один синьйор,

Ім'я він носив Мажор.

Усміхався, реготав,

Він ніяк не сумував.

Поруч інший жив синьйор,

Називався він Мінор,

Часто плакав, сумував,

Не сміявся, не жартував.

Два сусіди дружньо жили,

Разом музиці служили,

Тільки кожен - як умів,

Пані Музиці служив.

1. Розповідаємо про мажор та мінор на музичних прикладах.
2. Пропонуємо заграти пісеньку «Когутець» з «фа бекаром» (нотний приклад 4 урок 8)
3. Виконуємо вправу (бажано з акомпонементом)
«ре - мі - фа# - це є світ
ре - мі - фа \natural - це є тінь
ре - мі - фа# - це мажор
ре - мі - фа \natural - це мінор»
4. О. Гоноболін «Колискова сонечку» (нотний приклад 1)
необхідно загострити увагу на появу фа# (порівнюємо з тим, як сонечко виглядає із-за хмари)

- III. Знайомство з нотами на струні «ля» (Додаток 1). П'єси, які вивчали на струні «ре» виконуємо на струні «ля».
- IV. Знайомство з п'єсою «Дощик» (Нотний приклад 2). Звертаємо увагу учня на те, що граємо ноти на «ля» та «ре» струні врозкид. Виконуємо відтінки.
- V. Знайомство з гамою ре мажор. Співаємо пісеньку «Сходи» (Додаток 2) . Звертаємо увагу зміну напрямку смичка при переході зі струни «ре» на струну «ля» .

Колискова сонечку

О. Гоноболін

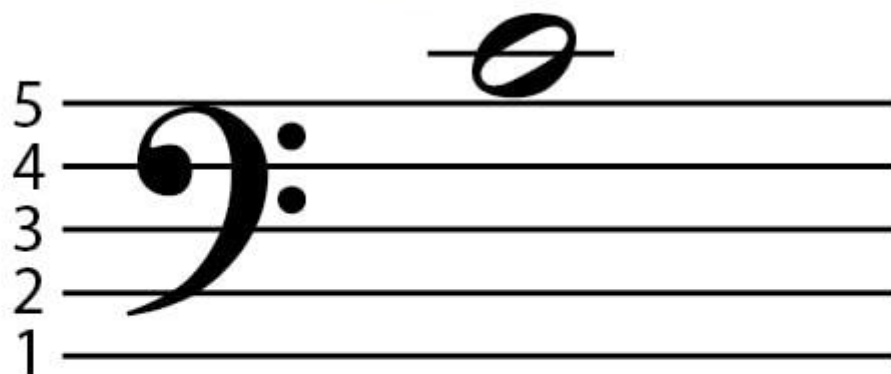
*Вночі сонечко сіда.
Вдень теплом нас зігріва.
Сонечко, відпочинь,
Лягай на хмаринку.
Завтра світ запали,
Пусти до хатинки.*

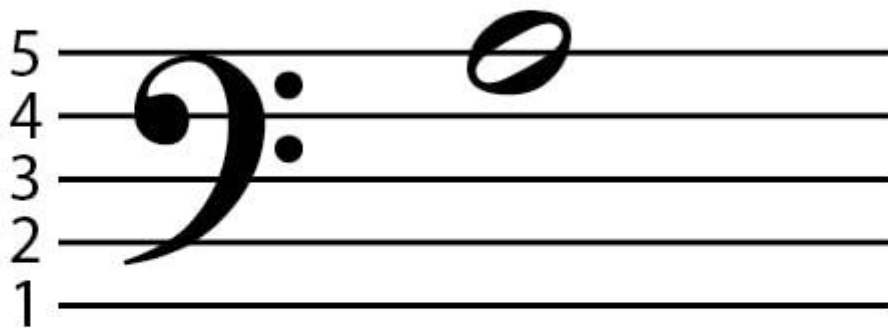
Колискова Сонечку

О. Гноболін

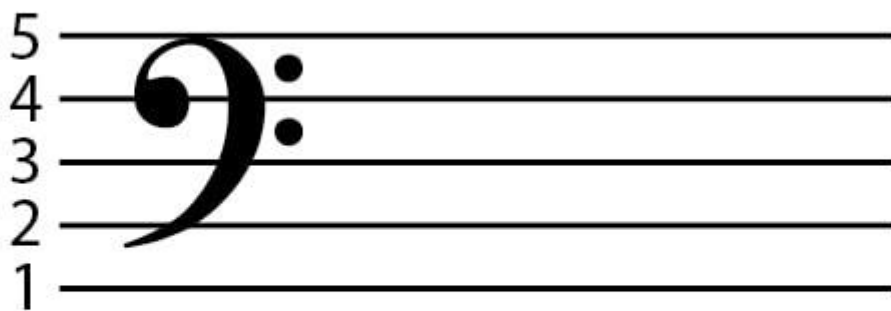
The musical score is written for piano and consists of three systems. Each system has a grand staff with a treble and bass clef. The time signature is 4/4 and the key signature has one flat (B-flat major). The first system begins with the tempo marking "Andante" and the dynamic "p". The second system includes the dynamic "p legato". The music is a simple lullaby with a gentle melody in the right hand and a steady bass line in the left hand. The piece concludes with a double bar line at the end of the third system.

Додаток 1

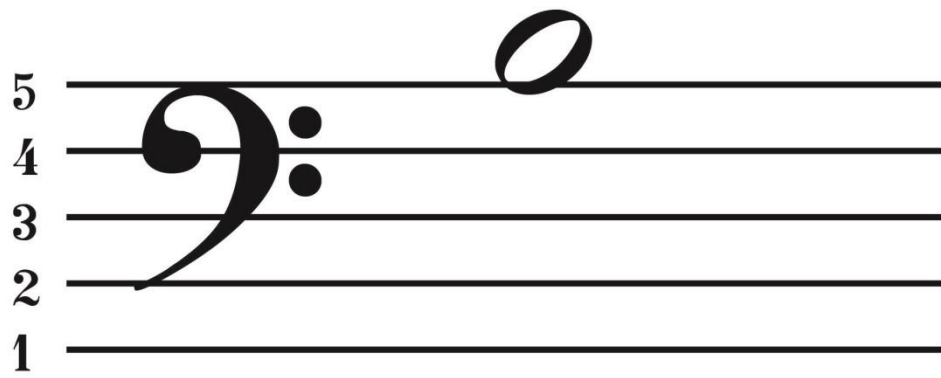

Додаток 1

Додаток 1

Дощик

Л. АНТОНОВА

pizz.

p ————— *mp*

mf ————— *f* ————— *p*

*Капав рідко дощ раніше,
А потім пішов сильніше.
Нас ніде він не знайшов,
Розгніввся та пройшов.*

Дощик

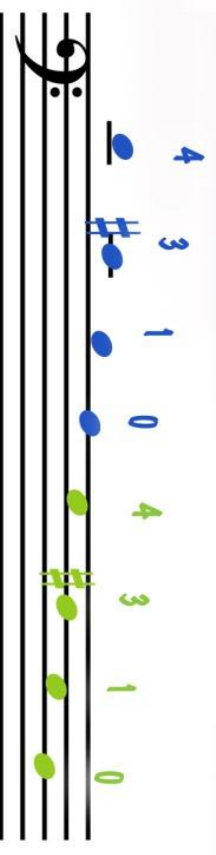
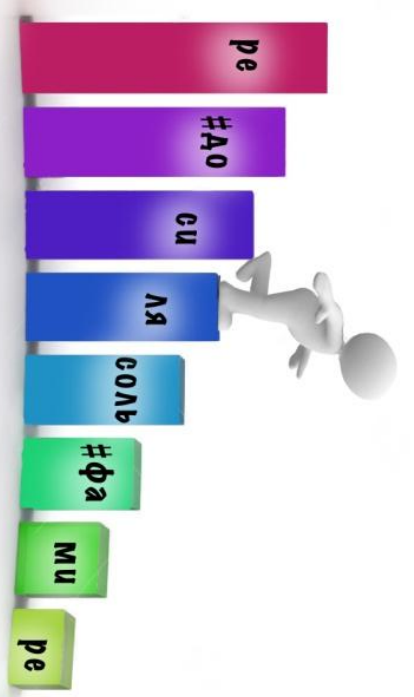
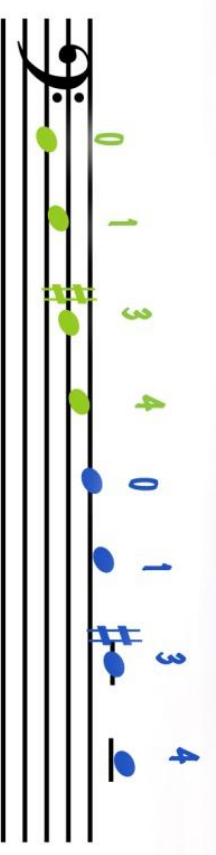
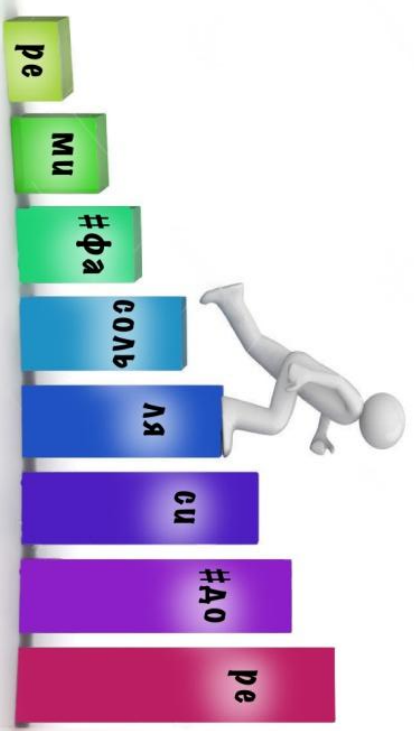
Л. АНТОНОВА

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of two sharps (D major). It consists of two systems of staves. The first system includes a bass staff with a *pizz.* marking and a piano accompaniment. The piano accompaniment has a treble staff with a *p* marking and a bass staff with chords. The second system continues the piece with dynamic markings *mf*, *f*, and *p* across the staves.

pizz.

p *mp*

mf *f* *p*

Музична нота (басовий регістр, 2/4 такт, дві дізми) з підписом: Пі - дій - ма - ли - ся по схо - дах,

Музична нота (басовий регістр, 2/4 такт, дві дізми) з підписом: До - ни - зу стри - ба - ли ми.

Наступні уроки включають в себе такі етапи:

- ✓ вивчення розташування нот на струнах ля, ре, соль, до;
- ✓ переходи зі струни на струну;
- ✓ гра прав та п'єс, де вживаються ноти з різних струн упереміш;
- ✓ вивчення однооктавних гам - ре мажор, соль мажор штрихом 2,4,8 легато, комбінованим штрихом – 2 легато - 2 окремо, пунктирним штрихом;
- ✓ подальше вивчення тривалостей, тривалості з крапкою та використання в нотному матеріалі;
- ✓ вивчення нот в полупозиції та широке розташування пальців;
- ✓ вивчення 4 позиції та елементарних переходів до неї.

З усіма цими етапами знайомимо малюків в образній, ігровій формі з віршами та підтекстовками, з дохідливим, відповідним розвитку дитини музичним матеріалом.

Матеріал, поданий в уроках не обов'язково може бути виконаний за один урок, тому що кожна дитинка має свій власний темп розвитку та опанування нового матеріалу.

Новий матеріал даємо тільки після ґрунтовного засвоєння попереднього, бо на початковому етапі ми формуємо базу, яка стане опорою для розвитку юного віолончеліста.

Використана література:

Гоноболін О. Віолончель в Дмш, підготовчий клас. GonobolinArt, 2014.

Волков В. Від дитячих ігор до вершин майстерності. Донецьк, 2004.

Березницький В. Підготовчі вправи для рук. Вінниця, 2013.

